

Déli Hírlap

A bányási magyarság naplaja, mely a kora reggeli órákban jelenik meg a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDRE
 vezetésével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
TIMIȘOARA
 I., Brătianu-tér 3.

A Timis-Torontali fővárosi lapok nyilvántartásában történt bejegyzés száma: 83 (Dec. No. 934/1938.) Telefon: 28-10.
Dr. VARNAY ELEMÉR
 felelős szerkesztő.

Hit, munkakedv és egészség

Írta: FODOR JÓZSEF

A bécsi döntőbírózat határozata után a Romániában maradt magyarság lelkében természetesen felvetődött a kérdés: mi lesz velünk? S mindaz a bizonytalanság, amely ebből a kérdésből árad, végigviharzott még fokozottabb mértékben a fiatalság lelkében is. Azóta tisztult a helyzet. Innen is, onnan is felelős kormánypolitikuskok nyilatkozatai hangzottak el, melyekből kicsendül annak a reménysége és lehetőség, hogy Románia és Magyarország megtalálhatják azt a hangot és utat, amely biztosítja a két nép békés egymás mellett élését. Ezek a kormánynyilatkozatok egyúttal arról is beszélnek, hogy úgy a magyarországi románság, mint a Romániában maradt magyarság békében és zavartalanul folytathatja életét. S éppen ezért ma már kétségtelen az, hogy nekünk, ezen a földön élve, maradnunk kell, teljesítve becsülettel és őszintén állampolgári kötelezettségeinket és ugyanakkor ugyanazon politikai, kulturális és gazdasági szabadságban kell részesülnünk, melyben az itt élő többi nép részesül.

Törhetetlenül hiszünk abban, hogy a kezdeti zavarok után a kölcsönös megértés és egymásraturaltás lehetővé teszi mindkét oldalon, a nemzetkisebbségek részéről is, az építő munkát. Ezeknek a figyelembevételével mellett akarunk a jövő nemzedék, a fiatalság szempontjából választ adni arra a kérdésre, melyik az az út, amelyet a változott körülmények között járniunk kell, illetve mire kell fiatalságunknak különösen súlyt fektetnie, hogy fennmaradását és fejlődését biztosítsa.

Fiatalságunknak elsősorban hitre van szüksége. Hitre, amely olyan, mint a szárny, lendületet ad és felemelkedést. Hitre, amely úgy megacélozza a fiatalság tekintetét, hogy a legkomorabb felhőfűggyönyön keresztül is úgy tudja átűrni magát, hogy ott fényt és világosságot látson. Ennek a hitnek elsősorban abban kell kicsúszosodnia, hogy a fiatalság törhetetlenül vallja azokat az örök eszményeket, amelyek az életfelfogásának is színt és jelleget adnak. Tudja azt a fiatalság, hogy a gondviselő Isten nem mese, hanem valóság, akibe kapaszkodva az igazságért és a jó ügyért avval a szent meggyőződéssel lehet harcolni, hogy az nem bukhatik soha el és — akármilyen áldozatok árán is — de megvalósul. Elengedhetetlenül fontos fiatalságunk szempontjából, hogy a kereszténység hirdette eszmények hatása alatt eleven meggyőződéssel vallja, hogy az életélja nem a gazdagság, nem a szórakozás hajhászása, nem a hírnev, hanem az emberben lévő értékek felszínre hozása, a benne lévő gyarlóságok és hibák leküzdése mellett. Egy szóval az életnek a kiteljesedése: a jellemes ember. Ha ez a hit él a fiatalságunkban, akkor nem szárnyaszegetten ropan össze, ha az élet nem kínál neki könnyű megélhetést és biztos elhelyezkedést, hanem tud harcolni életútjának nélkül, a legnehezebb körülmények között is, hisz azt a célt, amely az életnek értelmét adja, a tisztult jellemmel való kikristályosodás, tőle senki el nem veheti. És ha ezt a hitet közmeggyőződéssé akarjuk tenni, akkor ez oly cél, amelyre minden fiatalunk, akár szegény, akár gazdag, akár fényes tehetségekkel megáldott, vagy kevesebb tehetséggel bíró, egyformán tud törekedni. Külön nem kell kihangsúlyozni azt, hogy az a fiatalság, amely ilyen elszántan állítódik be a keresztény eszmények által jelölt életútra, ki tudja magának az egymásra következő nemzedékek vállvetett munkájával harcolni azokat az értékeket is, amelyeket úgy jelölünk meg: vagyon, gazdasági ér-

vényesülés, kenyér, elhelyezkedés. Ezt a hitet a fiatalságba elsősorban a keresztény egyházak nevelhetik bele és ezért mérhetetlen a felelőssége minden papnak, nemcsak Isten, hanem népe előtt is, hogy milyen mértékben tesz ezen kötelezettségének eleget. Az is áll azonban, hogy a társadalomnak is támogatnia kell a közvélemény erejével ezt a munkát. Hiába építenek a keresztény egyházak, ha azt a családi élet és a társadalomban divó áramlatok lerontják és elsodorják.

Hitre van szüksége a fiatalságunknak népi vonatkozásban is. Elevenen kell élni lelkében, hogy a mi népünkben olyan értékek vannak és ezáltal öbenne is, amelyek kibontakozásával feltétlenül kialakul a szebb jövő. A népünkbe vetett törhetetlen hit alapján a fiatalságnak el kell utasítania magától azt a téves felfogást, hogy pusztuló nép vagyunk, szervezhetetlenek vagyunk, a szerves gazdasági életre képtelenek vagyunk stb. Ezek helyett népünk történelméből merített világos látságnak úgy kell besugároznia a fiatalság lelkületét, hogy tudja, hogy minden képesség megvan bennünk, csak ki kell ázni azon iszapréteg alól, amely alá különféle romboló eszméramlatok következtében jutott. Eppen történelmünk ismerete alapján tudnia kell fiatalságunknak azt is, hogy a leggyászosabb időkben mutatkoztak meg népünknek kimeríthetetlen életenergiái. Ennek a hitnek az ébrentartása és elmélyítése elsősorban iskoláink és egyéb ifjúsági egyesületeink feladata. Igen, az örök eszményekért lelkesedő és abban hittel elmélyülő és a népünk jövője felé bizalommal forduló fiatalságra van szükségünk.

Másodsorban munkakedvre van szüksége a fiatalságnak. A munka az az erő, amely a termőföldből életadót értékeket termel, az az erő, amely a nyersanyagokból az emberi élet szükségleteit gyártja, az az erő, amely otthont létesít. A munka az a fegyver az egyén és a nép kezében, amellyel az élet nagy harcában az érvényesülés útját biztosítja a maga számára. Ezek a megállapítások azonban csak a jókedvvel, törhetetlen hittel és fokozott szakértelemmel végzett munkára állnak. Ne felejtjük el, hogy a tu-

catmunkát végzők silány bérért dolgoznak, a mestermunkás azonban bármelyik foglalkozási ágban is megbecsült. Az élen mindig van hely — tartja egy közmondás — s az ilyen munkával nem az örök robotra és idegen szolgálatra kárhozódik valaki, hanem az önállósodás útját magától nyílnak meg előtte. Ezért van szüksége fiatalságunknak szakiskolákra, a mi szellemünkben vezetett szakiskolákra és otthonokra, ahol felkészülhet lelkileg és szakmailag arra, hogy ezt a jövőt formáló munkát a maga részéről népe szolgálatára bocsáthassa.

Testi egészségre van szüksége a fiatalságnak. Az egészséges test biztosítéka annak, hogy az egyes fiatalnak a munkateljesítménye, teherbírása olyan, amely képesíti őt arra, hogy elsőrangú munkaező váljék belőle. Az egészséges testet elsősorban a szülők határozzák meg. Kell tehát a tiszta családi élet, az életnek az a melegegya, ahol nem miazmák sorvasztják el már keletkezésükben és első megnyilvánulásaiban az emberbimbókat, hanem a tiszta életnek minden ereje ömlik át az utódok vérébe. Az egészséges test, az egészséges táplálkozástól is függ, ezért szükséges elsősorban azokról a magyar családokról gondoskodni, melyek gyermekeket nevelnek, hogy azok a gyermekek ne hordozzák magukon a nélkülözésnek sorvasztó jegyeit. Az egészséges testet meghatározza a fiatalságnak az óvakodása olyan dolgoktól, amelyek mint mérég jutnak lelkébe és testébe. Ezért kell gondot fordítani olvasmányaikra, társaságukra, szórakozásaikra. Az egészséges test nevelője és kifejlesztője az a testi nevelés, amely az észszerűen üzőt tornán, sporton, túrisztikán keresztül valósul meg. Nem szabad addig nyugodniunk, míg fiatalságunk nem tud rendszeresen hozzájutni úgy városban, mint falun a testnevelésnek ezen iskolához.

Ha a fiatalságunk élő hittel a lelkében, kemény, elhatározott munkaakarással és az egészség által acélozott testtel veheti majd át apái kezéből mindazt, amit értékben reáhangyának, akkor nyugodtan vállalhatja azokat a nagy feladatokat, amelyeket nehéz időkben kemény körülmények között meg kell valósítani.

Aláírták az új dunai egyezményt

Berlinből jelentik: A Deutsche Diplomatisch Politische Korrespondenz többek között az alábbiakat írja: A nemzetközi Duna-bizottság már nem létezik. Ez az intézmény zavarteltó volt és a nyugati hatalmak hívták életre a Duna-megnyelvével kapcsolatos politikai célkitűzéseik megvalósítására.

A világháború előtt a Duna szabályozását Brailan túl a partmenti országok intézték, a Vaskapunál pedig az osztrák-magyar monarchia végzett ellenőrzést. A monarchia összeomlása után a nyugati hatalmak felhasználták az alkalmat, hogy beleavatkozzanak ebbe a kérdésbe.

Kezdetben érdekek kizárólag pénzügyi jellegűek voltak.

Azután olyan dolgokba is beavatkoztak, a melyek nem érthették őket. Nem is volt szándékukban, hogy ezzel a kérdéssel tárgyilagosan foglalkozzanak. Várták az alkalmat, hogy nem az építő, hanem romboló képességeikről tehessenek tanubizonyságot. A most egy éve megindult

háborút látták kedvezőnek céljaik keresztülvitelére.

A nyugati hatalmak minden tőlük telhető elkövettek, hogy megbántsák a dunai hajózási forgalmat, ahelyett, hogy fokozták volna.

Az említett államok fenyegetésekkel, sőt büntő szabotázs révén igyekeztek veszélyeztetni és megbénítani a dunai hajózást. A nyugati hatalmak ügyneikek révén

megvesztegették a révkalauzokat is, hogy azok ne teljesítsenek szolgálatot. Az említett államok ügyneikeit is leleplezték, amikor több fontos átkelési ponton rombolásokat akartak végrehajtani. A bécsi döntés alapján megszüntették ezt a helyzetet és egyszer és mindenkorra kiküszöbölték a visszaesés lehetőségét is. A nyugati hatalmak nem szólhatnak már a dunai kérdésekbe. A jövőben a rendezés problémája nem a politikai személekek, hanem a szakértők ügye lesz, akik biztosítják a szabad forgalmat Középeurópa ezen fontos pontján. (Rador.)

Diadalmenet volt az ifjú Mihai király és a külföldről hazatérő Elena anyakirályné útja végig az országon

Szombaton reggel sorsfordító és korszakalkotó esemény játszódott le a román lélek történetében. Románia határain találkozott egy anya a gyermekével a viszontlátás és az öröm könyveinek közepe. A nagy román család ünnepe ez: az anyai szeretet odacsókolja felséges segítségnyújtását a trónralépett fiatal uralkodónak, megosztja vele az országias súlyos gondjait és felelősségét, — az ország egész népe pedig spontán szeretettel tanuskodik véges-végig az országhatártól Bucurestig ennek az ünnepélyes bevonulásnak.

Kézcsókkal köszöntette a király hazatérő édesanyját

Zsombolyán Marta Alexandru dr. királyi helytartó, Leventi tábornokhadtestparancsnok, Georgescu Petre tábornok-hadosztályparancsnok és a helyi hatóságok vezetői, valamint Zsombolya közönsége fogadták az udvari vonatot. Mikor a vonat megérkezett, felharsant a királyhimnusz és nagy éljenzés. Mihai király elhagyta a szalónkocsit, mire Schüsler János közsegi bíró kenyeret és sőt nyújtott át.

Marta dr. királyi helytartó rövid üdvözlése után az uralkodó Leventi tábornok kíséretében elépett a díszszázad előtt.

Rövid várakozás igazított percei után befutott az állomásra a Simplon-vonat, amely magával hozta a hazatérő anyakirályné szalónkocsiját. Elena királynét Catargi udvarhölgy, Cadere Victor meghatalmazott miniszter, belgrádi román követ és Balosiu ezredes belgrádi román katonai attasé kísérték. A királynét, amikor a szalónkocsi ajtajában megjelent, egetverő hurraázás fogadta.

A vonatról lépő királyné megölelte és or-

Leikes fogadtatás a temesvári pályaudvaron

Tizenegy óra előtt a város minden részéből autókban, villamosokban, kocsikban és gyalogosok az emberek ezrei indultak meg a pályaudvar felé. Kivonultak az összes iskolák növendékei, a különböző testületek és dalárdák, egyesületek, valamint a nagyközönség olyan tömegben, amint még nem volt példa.

A pályaudvar Perronján hozzátétőlegesen tizenöt ezer ember szorongott és még a Perron tetőzetén is állott néhány száz diák. A királyi helytartóság részéről Clupe Gheorghe dr. vezértitkár vezetésével megjelent az egész tisztviselői kar. Popovici Virgil ezredes-prefektus a megyei, Baran Coriolan dr. főpolgármester, Tieran Emil dr. és Warth Péter dr. alpolgármesterekkel a városi tisztviselőket, Brudariu Adrian a ügyvédkamara küldöttségét vezette. Pacha Agoston megyés püspök a központi papsággal az élen jelent meg. Ott voltak az egyházak részéről Muntean Gheorghe nyugalmazott görög katolikus vikárius és Ratiu dr. jelenlegi görög katolikus vikárius, Tiucra Patrichie dr. görög keleti főesperes a temesvári görög keleti papsággal az élen, Rech K. Géza gyárvárosi apátplébános. Argy György evangélikus főesperes, Debreczeni István református vezető lelkész, Ajtay Gábor lelkész. Kosztics Szlobodán szerb vikárius. A Magyar Népközösség bányászati tagozatát Kakuk János dr. elnök, Martzy Mihály alelnök és Vuchetich Endre dr. főszervező képviselték. A német népközösség küldöttségét Riesz József dr. elnök vezette. Inponáló kettős sorfalat alkottak a zöldinges legionáriusok, akik mellett a német ifjúság fekete ruhás osztaga állott. A rendőrség teljes létszámában vonult ki, a díszruhás tisztikar és a legénység példásan tartotta fenn a rendet.

MIHAI KIRÁLY TABORNOKI EGYENRUHÁBAN
Pont tizenkét óra és öt perccor gördült be a pályaudvarra a kilenc kocsiból álló különvonat. A

Japán lapok a Szovjethez való közeledés mellett

Tokióból jelentik: A japán lapok szombat reggel óta nagy kampányt folytatnak a Japán és Szovjetország közötti közeledés megértése érdekében. Ez a tény szovjet körökben nagy meglepetést keltett. (Rador.)

Temesvár város nagy lelkesedéssel készült I. Mihai király és Elena királyné fogadására. A házakon zászlókat lengedezett a szeptemberi szellő, a pályaudvar telve volt lobogóval, virágdíszszal, ezenkívül két hatalmas plakát éltette I. Mihai királyt és Elena királynét. A király vonata a fővárosból jövet tíz órakor futott át 1 percnyi megállással a Józsefvárosi pályaudvaron, ahol a zöldinges legionáriusok a királyhimnussal és tisztelgéssel fogadták.

Az udvari vonat azután tovább haladt Zsombolya felé és egy hozzákapcsolt kocsiban hárs legionáriust vitt magával.

cáján kétfelől megcsókolta a királyt, aki fiú szeretettel kezelt csókolt édesanyjának.

Fiú és anya néhány perccel keresztül meghitt beszélgetett egymással. Látszott rajtuk a megindultság és a viszontlátás örömeinek sugárzása.

A megjelent előkelőségek azután egymás után röviden üdvözölték Elena királynét, akit a nőegyesületek virágbokréttákkal árasztottak el. Többek között egy szalagokkal díszített rozsmaringos sváb búcsúcsokrot is átnyújtottak a felséges asszonynak. Fiedlerné, őt a német nőegylet elnöknője néhány

német üdvözlő szó kíséretében külön rózsás-csokrot nyújtott át a királynénak, aki nevével beleírta az egyesület emlékkönyvébe.

Közben a királyné szalónkocsiját hozzátartották az udvari vonathoz. Mihai király, Elena királyné és kíséretük felszállott a különvonatra, amely a zenekar királyhimnusza és a Perronon összegyűlt hangos ünneplése közben megindult Temesvár irányába.

zenekar a királyhimnuszt játszotta, a közönség pedig zérhatatlan lelkesedéssel tört ki. A vonat lassította járását és az egyik kocsi felől Antonescu tábornok-államvezető alakja, majd három kocsival odább következett az uralkodó szalónkocsija, amelynek

egyik nyitott abiakán ott állott karcsúan és ifjan, hadosztálytábornoki egyenruhában I. Mihai király, a másikban pedig Elena anyakirályné.

Elena királyné elegáns szabású sötétkék, fehér himnusz ruhát viselt, felső baloldalán fehér virágcsokorral. A zene halkította a királyhimnuszt és egyre zúgott a közönség éljenzése a királyra és a királynéra, majd később az éljenzésből kijutott Antonescu tábornoknak, államvezetőnek és Horia Sima legionárius kapitánynak is.

Amikor az éljenzés elült, a román nőegyesületek díszruhás hölgyei léptek a szalónkocsi ablaka alá és

tíz virágcsokrot nyújtottak fel az uralkodónak és mosolygó édesanyjának.

Mindketten fejbőlintással köszönték meg a csokrokat. A király mögött a szalónkocsi ablakán látszott Mocsanyi Antal udvari fővadászmester, miniszter, a kocsi feljárdóján pedig ott állott Tomescu őrnagy szárnysegéd.

HÚSZ PERCIG A JÓZSEFVÁROSI ÁLLAMÁSON

Az udvari vonat pontosan húsz percig állott a pályaudvaron és ezen idő alatt fel-feljött a hársány éljenzés, amelyet olykor a legionáriusok éneke szakított meg. Kedves jelenet volt, amikor a vonat ablakából Elena anyakirályné kihajolt egy percre és az alatt álló Misu vasúti mérnöktől halkán kérdezett valamit román nyelven, amire ugyanolyan halkán megkapta a felvilágosítást.

Húsz percnél várakozás után az udvari vonat a jelenlevők lelkes éljenzése és a zenekar királyhimnusza mellett tovább gördült a főváros felé.

A legionáriusok részvétele a vasárnapi ünnepen

Bucurestiből jelentik: Horia Sima, a legionárius mozgalom vezére a következő rendeletet adta ki:

„Legionáriusok! Holnap, szeptember 15-én tér vissza hosszú száműzetéséből Őfelsége Elena anyakirályné. Az egész nép és Bucuresti örömjongással fogadják. E szeretetteljes fogadáson a légio is részt vesz. Vasárnap délelőtt 10 órakor az összes legionáriusok ugyanolyan alakulatokban és ugyanazon parancsnokok vezetésével, mint a Biserica Alba-nál, kivonulnak. A felvonuláson csak zöldinges legionáriusok vehetnek részt, a többiek csak a nézőközönség sorai közt. Elvárom, hogy minden legionárius a hozzá méltó korrek, fegyelmzett és méltóságteljes magatartást tanúsítson.

Bucuresti, 1940. szeptember 14.

Horia Sima“.

Roosevelt újabb kiviteli tilalmakat léptetett életbe

Csaknem kétszeresre emelik az amerikai tengerészet létszámát

Washingtonból jelentik: Roosevelt felhívást bocsátott ki, melyben betiltja különböző fontos anyagok kivitelét, illetve különleges engedélyre köti. Így tilos a légi járművek berendezésére szolgáló tárgyak, a benzín előállításával és kezelésével kapcsolatos berendezések, technikai leírások és tájékoztatók és minden szakszerű tájékoztató kivitele. Ez a felhívás odacsatlakozik azokhoz az intézkedésekhez, amelyekben a petróleum, ólom, ócskavas, ócska acél, repülőgépek, motorok kivitelét betiltotta, most már találmányok

kicsérélése sincs megengedve és rövidesen arra is sor kerül, hogy

az ócskavas és acél kivitele még különleges engedéllyel sem lesz lehetséges. (Rador)

Washingtonból jelentik: A képviselőház tengerészeti bizottsága most elfogadott törvényjavaslatával, a tengerészeti különleges egységek létszámát 26 ezerről 50 ezer emberre emelte fel. (Rador)

Feljelentés a Banca Nationala egyik igazgatója ellen

Fiktív személyek nevében külföldre utalt pénzt

Bucurestiből jelentik: Vasiliu, az ilfovi törvényszék főügyészehez Dragoiescu Grigore, a craiovai Nemzeti Színház igazgatója és a központi devizaellenőrző bizottság tagja beadványt intézett és abban súlyos vádakot emel Sava Eugen, a Nemzeti Bank adminisztrator delegueja ellen. A feljelentő beadványában kimutatja, hogy család és nem létező személyek nevében készített kérvények által Savu Eugen jelentős összegeket utalt ki Svájcba, Palesztinába és főképpen Lon-

donba, a Garanty de Trust newyorki társaság részére. Így Österreicher Mór neve alatt nagyobb összegeket küldött és úgy tüntette fel, mintha azokat Tilea, Goldis és mások küldték volna. Dragoiescu a továbbiakban rámutatott arra, hogy hasonló feljelentést már előbb is beadott, azonban eredmény nélkül, sőt egyes iratok eltűntek az iratcsomóból. A főügyész szigorú vizsgálatot indított és az ügyet kétféle a vizsgálóbíró-sághoz teszi át.

Albán nemzetgyűlés Csamuriát és Janinát fogja követelni

Genfben jelentik: A Journal de Geneve ró-
tudósítója azt közli, hogy a jövőben összehív-
fahaz albán nemzeti gyűlést. Ez alkalommal kér-
gják a nemzeti gyűléstől állapítsa meg köve-
telit Görögország azon vidékeire — Csamuriá-
s Janinára, — amelyeken albánok laknak.
(Rador)

KÖHÖGÉS ELLEN FAMEL

STÖRÖPÖT MEGBIZHATÓ KÉSZÍTMÉNY

Lángokban a lordok háza

A Reuter ügynökség menekül Londonból Kihalt az élet Londonban

A DNB jelenti Berlinből, hogy az angol lapok
cikkekben számolnak be az egymást követő
légitámadásokról. A New Chronicle című lon-
doni lap tudósítója az egyik londoni palota tetőze-
lén végignézett egy légitámadást és azt írja, hogy
nem látott ehhez hasonlót.

Az ég felé törő lángok, a bombák sivatása és a
robbanások, a légelhárító ütegek bődömbölése fé-
nyvetes benyomást gyakoroltak és ezért az új-
gíró is kénytelen volt egy légvédelmi fede-
zékbe menekülni.

A német repülőgépek bombái megrongálták a
Reuter távirati ügynökség londoni tizenkét emeletes
palotáját is, úgy hogy a brit propaganda központja
működését korlátozni. A telefonvona-
megszakadásával a Reuter-iroda újból a régi
ráti hírközléshez folyamodott és
az állandóan megismétlődő légi riadók és táma-
dások miatt az ügynökség el akarja hagyni
Londont.

Ujabb nyolc és félórás légi riadó Londonban

Londonból jelentik: A News Chronicle című
jelentés szerint

Londonban egyre nagyobb a pánik.

Egy izgalmat keltett, hogy a Reuter-iroda tizen-

Bomba érte a Buckingham-palotát és a lordok házát

A londoni tájékoztató minisztérium jelenti, hogy
péntek délután az egyik német légi támadás alkalmal-
val a bombák megrongálták a Buckingham-palot-
át. Az angol királyi pár a légitámadásnál a palotán
tartózkodott, de nem sérültek meg.

Londonból jelentik: A Reuter jelentése sze-
nt péntek este gyújtóbomba esett a lordok há-
zára. A kivonult tűzoltóság eloltotta a tüzet.

EGYETLEN TERMINUS: ANGLIA TELJES LEGYŐZETÉSE.

Berlinből jelentik: A német sajtó hangsúlyozot-
ta foglalkozik az angol és semleges lapoknak egy-
megismétlődő jóslásával, amelyekben megál-
lítják, hogy Németország mikor kezd meg az álta-
nos támadást Anglia ellen. A Deutsche Allgemeine
újság megjegyzi, hogy

az angolok jobban tennék, hogyha az ilyen jós-
lások helyett megerősítenék haderejüket és biz-
zák azt a németekre, hogy mikor indítják meg
az általános támadást.

lap hívatkozik Hitler kancellár legutóbbi beszéde-
n elmondott kijelentésre, amely szerint Németor-
szág csak egyetlen terminust ismert és ez Anglia
váltás legyőzésének terminusa. (Rador)

HASZNAVEHETETLEN AZ ANGOL LÉG- VÉDELEM

Stockholmból jelentik: A DNB közli: Londonból
érkezett híradások arról számolnak be, hogy az an-
gol hadsereg új légelhárító ágyúkkal kísérletezik.

Valószínű, hogy a London közelében levő egyik
városba teszi át székhelyét. A német repülők táma-
dásai zavart okoztak a lapok árusításában is. Meg-
felelő járművek hiányában alig lehet az újságokat
az olvasokhoz eljuttatni. A bankok működésének
korlátozásával még a nagy londoni lapok is pénz-
hiánnyal küzdelmek és alkalmazottaikat nem tud-
ják fizetni és ki vannak téve annak a veszélynek,
hogy rövidesen nem tudnak már megjelenni. A lon-
doni lapok szerkesztőcsoporthoz sokat szenvednek a meg-
felelő óvóhelyek hiánya miatt, mert az újságírók a
sok légiriadó alatt nem tudják munkásságukat za-
vartalanul folytatni. A londoni munkásság is elé-
gedetlen, mert

a munkásnegyedekben nem készítettek elegendő
számu légvédelmi fedezéket

és ezért a New Chronicle azt indítványozza, hogy
azok építésénél használják fel a munkanélkülieket.

két emeletes palotáját is bombatelitalát érte
és teljesen megbénította a nagy hírszolgálati iro-
da működését, amely most a palota alatti bú-
vóhelyről a régi Morse-szolgálat alapján szerzi
be és továbbítja híreit. (Rador.)

Ezzel kapcsolatban úgy látják, hogy az angol lég-
védelem olyan fogyatékos, hogy

a német repülőgépek úgy játszanak az angol
légelhárító ütegekkel, mint macska az egérrel.

Az angol rádió szombaton reggel arról számolt be,
hogy az elmúlt éjszaka csak kevés repülőgép jelent

A németek partraszállása minden pillanatban várható

Londonból jelentik: Az angol hadvezetőség
rendelkezésére nagyobb szárazföldi és tengeri
haderőket összpontosítottak az amerikai keleti
partokot, mert minden pillanatban várják a nagy
német támadás és partraszállási kísérlet megva-
lósítását. (Rador.)

UJFAJTA ANGOL BOMBAVETŐ

Zürichből jelentik: A Neue Züricher Zeitung
írja, hogy Angliában megkezdtek egy újfajta
bombavető repülőgépek szeriában való gyártá-
sát. Az új bombavető akciósugara 5000 kilomé-
ter és 1500 kilogram sulyu hadianyagot vihet ma-
gával. (Rador.)

UJ ADÓKAT VET KI AZ ANGOL KORMÁNY

Londonból jelentik: A Times szerint Wood
angol pénzügyminiszter nyilatkozatot adott és
ebben bejelentette, hogy az angol kormány kény-
telen új adókat bevezetni, mert a háborús kiadá-
sok rendkívüli mértékben emelkedtek és az in-

meg London felett. Német részről megállapítják,
hogy

a német légihaderő este 9 órától kezdve állan-
dóan támadta az angol fővárost

és kevés megszakítással az angol légelhárító ütegek
állandóan működésben voltak. Arról is beszámolt az
angol rádió, hogy péntekről szombatra virradó éj-
szaka a németeknek igen nagy veszteségük volt. Ez-
zel szemben

német részről megállapítják, hogy a veszteség
nem volt jelentőségteljes és hogy a német légi-
raj igen sikeresen bombázta a Buckingham pa-
lotát, valamint a lordok házát.

Az angolok elismerik a bombázást, de azt állítják,
hogy a lehullott bombák nem okoztak kárt. (Rador)

DÉLANGLIA BOMBÁZÁSÁNAK ÁLDOZATAI

Londonból jelentik: Az angol légügyi és belső
biztonsági minisztérium a következőket közölte: Az
utolsó jelentések azt mutatják, hogy London péntek
éjszakai bombázása alkalmából húsz ember veszte-
tette életét, míg 170 megsebesült. A délutáni ellen-
sége támadásnak 125 halottja és 250 sebesült ál-
dozata van. Az ellenség a mai napon több helység
ellen intézett légitámadást. Számos délangliai várost
bombáztak a németek. Az egyik északnyugati vá-
rosban egy szálloda és több lakóház megrongálódott.
A támadásnak több halottja van. A délangliai kerü-
letben szintén megsérült több épület és több ember
súlyosan megsebesült. Repülőgépeink 21 ellenséges
gépet lőttek le. (Rador)

A NÉMET CSAPATOKAT BOMBÁZZAK AZ ANGOLOK

Berlinből jelenti a DNB: Németország felett
újabb angol repülők jártak az elmúlt éjjel és ez-
úttól bombázták a német-holland és belga partok
környékét, hogy ott a csapatösszevonásokat zét-
szórhatják és a vasúti csomópontokon a közle-
kedést megbénítsák. Ezenkívül támadtak néhány
nyugatnémetországi várost, ahol a polgári lakó-
házakban végeztek rombolásokat, de emberáldo-
zata nem volt a támadásnak. (Rador.)

ROSSZ IDŐBEN FOLYT LE SZOMBATI BOMBÁZÁS

Berlinből jelentik: Néhány „Do 17” típusú né-
met repülőgép bombákat dobott a Buckingham-pa-
lota közelében lévő tartályokra. Ezenkívül bombatá-
madások érték a London—Gravesend közötti vasút-
vonalat, malmokat, valamint több gabonraktárt. A
rossz idő ellenére a bombák hatása tisztán kivehető
volt. (Rador.)

125 HALOTT ÉS 128 SEBESÜLT

Londonból jelentik: A péntek éjjel London
ellen megindult német támadás áldozatainak szá-
ma 125 halott és 128 sebesült. Délangliában még
most sem lehetett megállapítani az áldozatok
pontos számát. (Rador.)

flációt mindenképpen elakarják kerülni. Az új
adók kivetésénél a társadalom egyetlen rétege
sem fog előnyben, vagy kedvezményben részesül-
ni és

a megnövekedett terheket mindenkinek,
anyagi helyzetéhez mérten, viselni kell.

KIÜRÜLNEK ANGLIA RAKTÁRAI

Rómából jelentik: Az olasz sajtó azzal a ké-
réssel foglalkozik, melyet az angol kormány Arg-
entinához intézett. Ebben

40 millió font értékű buza és úszkonzervet
kér kölcsönképpen Anglia Argentínától.

A Popolo di Roma szerint ez a kérés bizonyítéka
annak, hogy

a szigetország élelmiszer raktárai kiürül-
tek

és kétséges, hogy Argentina ilyen veszedelmes
kockázatu üzletbe bele megy-e.

Török területre esett olasz gépek

Ankarából jelentik: A Török Távirati Iroda közli: Szeptember 9-én három olasz harci repülőgép kényszerleszállást végzett Anatólia partjai mentén. Két repülőgép elsüllyedt, miután személyzetüket az olasz mentőrepülőgépek biztonságba helyezték, a harmadik gépet hat főnyi személyzetével együtt internálták. (Rador.)

ELSÜLLYEDT EGY FRANCIA KATONÁKKAL TELT GÖZÖS

Berlinből jelentik: Egy Beyreuthból elindult gőzös, amely a siriai fronton leszerelt francia katonákat szállította, elsüllyedt. (Rador.)

EGY NÉMET ŐRMESTER BRAVURJA

Berlinből jelentik: A Vezér, mint a legfőbb hadur, Göring birodalmi marsall előterjesztésére, Mackhold őrmesternek huszadik légi győzelme alkalmából a vaskereszt lovagi fokozatát adományozta. (Radir.)

SZÉTSZÓRTAK AZ OLASZ REPÜLŐK EGY ANGOL HAJÓKARAVÁNT

Rómából jelentik: A Stefani ügynökség közölte az olasz főhadiszállás 99. számú jelentését, amely megállapítja, hogy a Földközi-tenger keleti részén az olasz légiflotta megtámadott egy kereskedelmi hajókaravánt, amely angol hadihajók felezete mellett folytatta útját. Végül

az egyik kísérő torpedóromboló felvette a harcot, de sikertelenül.

Az olasz légi egységek súlyos károkat okoztak a kereskedelmi hajókaravánban. Felderítő gépek utólag megállapították, hogy

több hajó annyira megsérült, hogy kikötőbe kellett őket vontatni.

Az egyik olasz bambavető repülőgép telibe talált egy kereskedelmi hajót, amely azonnal elsüllyedt. A légelhárító ütegek működése ellenére valamennyi olasz repülőgép visszatért kiindulási helyére.

Északafrikában élénk harci tevékenység folyt Kirenálja környékén. Az olasz előőrsek több ízben megütözköztek az ellenség különítményével. Keletafrikában katonai táborokat támadott meg az olasz légihaderő. A 98-as számú harctéri jelentésben

elvesztettek hit repülőgép megkerült, a gép olasz területen zuhant le és elégett.

A repülőgép személyzete egy tisztből és két altisztből állott, valamennyi fogságba került. Utólagos megállapítás szerint egy másik ellenséges repülőgép is zuhant és elpusztult. Ez a repülőgép azok közül a gépek közül való, amelyek szeptember 11-én Cassalát bombázták.

VILMA KIRÁLYNÉ 64 REPÜLŐGÉPET ADOMÁNYOZOTT

Stockholmból jelentik: Vilma holland királyné nagyobb, Hollandiában gyűjtött összeget ajánlott fel György angol királynak, amelyből 40 új vadászrepülőgépet és 13 bombavetőt lehet vásárolni. (Rador.)

Egyiptom harca a függetlenségért

Kairó és London diplomáciai-katonai mérkőzése az első világháborútól a másodikig

Alkotmányjogilag Törökországhoz tartozott, de facto angol megszállás alatt állott Egyiptom 1914-ben, az első világháború kitörésekor. Törökország ekkor még semleges állam volt és ávol igyekezett tartani magát a nagy mérközésről, Anglia viszont csatásonba akart állítani mielőtt több országot a központi hatalmak ellen. Egyiptomnak ez a felemás helyzete nem tarthatott sokáig.

Érezte ezt mindenki, de elsősorban Anglia. Hogy a további bizonytalanságok elébeugrjon, London azután hamarosan megoldotta a gordiusi csomót. A legegyszerűbb persze az lett volna, ha kimondja Egyiptom annexióját, ez azonban jemmiképpen sem látszott észszerűnek olyan pillanatokban, amikor

Anglia éppen a kis nemzetek felszabadításának jelszavával indult a háborúba.

Amikor tehát világhosszá vált, hogy a törökök német és osztrák-magyar szövetségként harcoltak végig a háborút, 1914 december 18-án Londonban a következő hivatalos közlést adták ki:

— Öfelsége, az angol király külügyi államtitkára tudomásul adja, hogy a Törökország magatartásából folyó háborús helyzet következtében Egyiptom öfelsége védelme alá helyeztetett és a jövőben a brit protektorátus részeként fog szerepelni. Törökországnak Egyiptom feletti uralma ezzel megszűnt. Öfelsége kormánya minden szülkésége intézkedést megtett Egyiptom védelmére, valamint lakóinak és érdekeinek oltalmára.

A protektorátus kihirdetése különösebb zavarkokra nem vezetett, hiszen ezt a lépést mindenfelé várták — az idő múlásával azonban egyre sürűbökké váltak a bonyodalmak. Az angolok ugyanis eleinte szabad jelentkezés alapján, később azonban mind erősebben nyomás kifejtésével kezdtek katonákat toborozni Egyiptom földjén és amilyen mértékben ez a nyomás erősödött, olyan arányban romlott a benmszült lakosság hangulata. Ehhez járult az igaz- és egyéb állatok napirenden lévő rekvirálása is, a helyzetet azonban végleg az a gyűjtés mérgecsitette el, amelyet az angol katonai hatóságok rendeltek el —

a Vörös Kereszt javára.

Mohamedán államban a Vörös Kereszt jegyében gyűjteni: olyan melléfogás volt ez, amelynek következményei nem várhattak magukra sokáig.

A háború négy éve alatt egyre gyűltek a viharfelhők, amikor azonban 1910-ban Wilson kiadta a jelszót a népek önrendelkezési jogáról, az egyiptomi függetlenségi párt elérkezettnek látta

az időt a cselekvésre. A nép szinte egyöntetűen tömörült Zaglul pasa köré, akinek személye ekkor már évek óta a jobb jövő zálogának számított a Nilus mentén.

MEGINDUL A FORRADALOM

1918 november 18-ának emlékét maig is megüli Egyiptomban. Ezen a napon kezdődött ugyanis az egyiptomi forradalom. Vértelen, békés forradalomnak indult ez és csak annyiból állt, hogy Zaglul pasa néhány hívével megjelent az angol kormányzónál és — Wilson nyilatkozatára, valamint a kis népek szabadságát hangzóttó ismételt angol-francia állásfoglalásra hivatkozva —

az egyiptomi függetlenség helyreállítását kérte.

Zaglulék tulajdonképpen nem voltak harcias emberek. Ezt mindennél világosabban bizonyítja, hogy a függetlenséget békés tárgyalásokkal akarták megszerezni — de az is, hogy rögtön kijelentették: nem akarják Anglia létérdekeit megsérteni, tehát szívesen hozzájárulnak ahhoz, hogy ez a függetlenség korlátozott legyen,

Fuad Londonban

Az ügyeket teljesen normális mederbe terelte Fuad király londoni látogatása. Az uralkodó úgy gondolta, hogy személyes közbelépésével sok nehéz probléma megoldható és ebben a véleményében nem is csalódott. Az angol fővárosban valóban fejedelmi pompával fogadták és amikor hazatért: a további angol-egyiptomi tárgyalások előtt megnyitott az út. Ettől kezdve normális volt a viszony Kairó és London között. Normális, de — a viszonyokkal ismerősök előtt ez nem maradhatott titok — a veszélymomentumok teljes kiküszöböléséről semmiképpen sem lehetett beszélni.

A helyzet azután 1935-ben kezdett ismét kritikussá válni, amikor az olasz-angol viszony kiéleződésével Egyiptom kulcs helyzete egy csapásra döntő jelentőségűvé vált. A déli és nyugati határon olasz csapatok vonultak fel és Anglia felismerte: milyen végzetessé válhatna az esetleges egyiptomi felkelés ebben a pillanatokban. Az év vége felé királyi dekrétummal helyreállították tehát a korábban felfüggesztett alkotmányt, kiírták a választásokat és egymásután hozták tető alá azokat az intézkedéseket, amelyek Egyiptom sereimelt voltak hivatta jóvátenni. Ennek a gyors és intenzív békéltetési akciónak a kérészakkolása és véghezvitele Eden nevéhez fűződik.

különösen ami a pénzügyeket és a Szuецi-csatornával kapcsolatos kérdéseket illeti.

London ekkor — nem először és nem utoljára — végzetes hibát követett el. Rosszul értelmezett presztizsokokból elzárkózott a megegyezés elől és a Zaglullal való tárgyalásokat visszautasította. Az egyiptomi függetlenségi mozgalom ebben a pillanatokban szorult ki a zöld asztalok mellől az utcára.

A tüntetések ettől kezdve gyorsan követték egymást és — amint az ilyenkor történni szokott — egyre nagyobb méreteket öltöttek. Az angol kormány ekkor újabb hibát követett el:

Zaglul és három legbizalmasabb barátját 1919 márciusában letartóztatta és Málta szigetére deportálta.

Erre a hírre egész Egyiptom lángborult. Heteken át tartó véres harcok következtek ezután. A fővárosban és a vidéken egyaránt mindkét részről sok áldozatot követeltek ezek az összetűzések. Eleinte váltakozó szerencsével foly a küzdelem, csakhamar azonban felülkerekedett a szervezett katonai erő. Az angol csapatok leverték a felkelést.

MEGEGYEZÉS?

Néhány, látszólag csendes év követte a forradalom bukását. De a hamu alatt tovább parázott a tűz és nem volt kétséges, hogy a legelső alkalmas pillanatban újra magasra csap majd a láng.

London ekkorra már — úgy látszik tanul az eseményekből.

Rájött arra, hogy erőszak helyett sokszor eredményesebb a megegyezés útja.

A kairói angol kormányzó jegyzéket nyújtott tehát át a szultánnak — ekkor már 1927-et írtal — és ebben a jegyzékben négy pontban körülhatároló függetlenséget ajánlott fel Egyiptomnak. A megszorítások az angol birodalommal való kapcsolatok biztosítására, az idegenek védelmére, Egyiptom védelmére és Szudánra vonatkoztak — tehát meglehetősen sokirányúak voltak. Kairóban mégis örömmel fogadták az ajánlatot — az állandó háborús feszültséget már tűrhetetlennek érezték ezen az oldalon is.

A kivívott függetlenség azonban nagyon i formálisnak bizonyult az idők folyamán. Újr fellángolt tehát innen is, onnan is az elégedetlenség — és gyorsabban terjedt, mint valaha 1924 novemberében idáig megédesedett a helyzet hogy hét fanatikus diák merényletet követett Szudán angol kormányzója, Sir Lee Stack ellen. A kormányzó néhány órával később belehalt seibe.

Zaglul és a mérsékelt egyiptomi politikusok kétségbeesve fogadták a merénylet híreit. Előül látták, hogy kíméletlen megtorlás következik és veszendőbe mennek az addig elért eredmények amelyek szerények voltak ugyan, de mégis csak eredmények... A kíméletlen megtorlás azután be is következett és hogy csak rövid ideig tartott, az véletlen személycserének volt köszönhető. Egyiptom trónjára Fuad király került, akiben nagyon kifejlődött a diplomáciai lehetősége iránti érzéke — a másik oldalon pedig Lord Lloyd személyében új angol kormányzó került Kairóba és ez szintén a diplomáciai eszközöket részesített előnyben a katonaiak előtt.

1936 augusztusában írták alá a végleges angol-egyiptomi szerződést. Kompromisszum volt ez, a kompromisszumok minden előnyével — hátrányával. A legfontosabbak talán a megállapodás katonai rendelkezései voltak. Ezek szerint az angol katonai központokat a nagyvárosok kivonják és főleg a Szuецi-csatorna irányába tojják el. Ott is maradnak ezek mindaddig, amíg angol vezetés alatt felállítandó egyiptomi hadsereg egy maga nem lesz képes az országot és Szuецi-csatornát megvédeni.

A megállapodás többi pontja mai szemmel nézve kevésbé jelentős. A lényeg az, hogy ez a szerződéssel — az aláíró véleménye szerint — végleg rendezték Anglia és Egyiptom viszonyát. Ez a „végleg” — négy esztendőig tartott. Most azután — úgy látszik — ismét naprendre kerül az egész kérdéskomplexum. Amin hogy ez a háború egész sorát napirendre tűzt már az olyan ügyeknek, amelyekről az aláíró azt hitték, hogy végleg rendezték...

DÉLI HIRLAP
automata telefon száma: 28-10

Antonescu tábornok irányelvei az iskola reformjáról

„Meggúny az analfabetizmus rákfenéje”

Gyakorlati szellem vonul az iskolákba

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok miniszterelnök, államvezető a következő irányelveket szögezte le az új rendszer iskolareformjával kapcsolatban:

MIK A ROMÁN ISKOLAI PROBLÉMÁK?

1. A múlt iskolája, mint azt az elmúlt idők mutatták, távolról sem felelt meg azoknak a követelményeknek, amelyek egy egészséges fejlődést biztosítanak.

A múlt iskolája nem volt egyéb, mint egyszerű lemásolása a francia rendszernek, anélkül, hogy megérződött volna az a különbség, amely a két nép között létezik. Franciaország egyetemesen alapon uralkodni kívánt kulturájával néhány évszázadon át elsősorban, mert ez szoro-

san vett francia érdek volt és mi abban az illúzióban élünk, hogy ez a mi népünk kívánalmainak is megfelel.

A mezőgazdasági elem tanítását praktikus alapon teljesen elhanyagoltuk, egyetemeket teremtettünk feleslegesen nagy számmal a technikai, mezőgazdasági, ipari és kézművesi oktatási helyett.

Praktikus tudás és technikai felkészültség helyett irodai és elvont tudásra tanítottuk meg a fiatalságot.

Itt ugyan észrevettek az idők folyamán egy-két hiányt: liceumokat, nyolc osztályról hét osztályra csökkentették, reálnáziumokat, ipari liceumokat alapítottak, — mindent rendszer nélkül. Pontos és teljes revidálásra van szükség.

Milyen legyen a jövő iskolája?

2. A kultúra, a civilizáció kifejezése, amelyet egyszerre elérni nem lehet.

idegen kultúra lemásolásával nem fejlődhet a nemzeti kultúra.

Igy tehát a román iskola alapvető eleme a föld népe. Az iskola nem lehet különböző téglákból összerakott épület, amelynek cégtábláján esetleg idegen elvek állanak. A román realitás a mezőgazda, az iparos, a kereskedelem és a kézművesiparra nevelő célzat. Az elemi iskolában ezekre a gyakorlati pályákra való nevelésnél azt kell szem előtt tartani, hogy

a kikerülő férfi jó mezőgazda, iparos és kézműves legyen.

A leány pedig jó gazdasszony, emberi és nemzeti méltóságtól fűtött anya. Az iskolának meg kell szüntetni azt a szegycmenteljes állapotot, amit analfabetizmusnak hívnak.

A kultúra adja meg az erőt a munkához és ez szerzi meg a felelősségvállalás bátorságát.

A nemzeti kultúra által elfoglalhatjuk azt a helyet, amely bennünket megillet a népek között és meg kell érteni, hogy

intelligens, fanatikus és kitartó népfajunk számára a kultúra a földből ered, amely föld a miénk és a miénk marad.

Az elemi iskola az alapvető hely, ahol a nép fiait ki kell emelni a sötétségből és abból a szegycmenteljes alacsonyrendűségből, amelyben az analfabetizmus taszította és amely betegség még sok helyen fennáll. A gyakorlati életre kell tanítani, ennek a jelszava:

télen az iskolahelyiségben, nyáron pedig a mezőn, az erdőben, a szántóföldeken.

Aki kitűnően végzi az elemi iskolát, különleges tanítézetekbe kerül és speciális kiképzést kap, mert ezekből neveljük azután az állam irányítása mellett a holnap Romániájának vezető rétegeit. Az elemi iskolának nem kell megállnia, hanem felfelé haladnia különböző ifjúsági intézményekben.

Az elemi iskolából kikerült tanuló megkapta országos zertre az első oktatást az irni-olvasni tudásban és ezt a módszert harminc éves korig kell folytatni, hogy

végleg eltűnjön az államból az irni-olvasni nem tudás rákfenéje.

A középiskolák reformja

A középiskola ugyancsak gyakorlati alapon kell felépülni. Aki érdemesek és alkalmasok, hogy a kultúra legmagasabb lépcsőjére eljussanak,

azok egyéni rátermettségük révén tanulmányukat folytatni fogják,

a többiek a mezőgazdaság és ipar szolgálatába kerülnek. A technikai, ipari, kereskedelmi különleges oktatásokon van a fő súly, nem hivatalnok tömegek kellene, hanem technikusokat kell adni az államnak. Csak ilyen módon lehet az idegen elemet a közigazgatási életből kiküszöbölni és meg kell érteni a románjainknak, hogy

nem tisztviselőállások és hivatali méltóságok után kell vágyakozni, hanem a szerény, de egészséges és gyakorlati állami építőmunkára.

Ami az egyetemi oktatást illeti, leszögezem, hogy a román nép kiválóságai büszkén igazolták, be, hogy elérik, sőt túlszárnyalják a tudományos ni-

vót. Az egyetem és az ott nyert oktatás a nemzeti hit és büszkeség, az elhivatás és a népi célkitűzés jegyében kell történni.

Ami a tanszemélyzetet illeti, különösképpen most, a területi megcsonkulások után, kiválasztódnak következik. Itt az az uralkodó elv: egy ember, csak egy állásban!

Aki két foglalkozást folytat, az egyiket sem csinálhatja lelkiismeretesen.

A tanszemélyzet felülvizsgálásánál fel kell fokozni a tanítók és tanárok számát, hogy az ország legeldegottabb szögletében is legyen népnevelés. A sok egyetem helyett népi kulturális becsületérzés és nemzeti méltóságteljes öntudat kell. A tanítók és tanárok nagy része ebben a szellemben működtött, de voltak, akik nem fogták fel ilyen lelkiismeretesen teendőiket és más szellemet is bevitték hivatásukba. A tanszemélyzet fizetési viszonyait is rendezni fogom, de kijelentem, hogy

ezentől az előléptetések nem az eltöltött szolgálati évek, hanem az egyéni érdem és kiválóság szerint fog megtörténni.

Megfelelő segélyintézetekkel is biztosítani fogjuk a tantestület munkáját, akiktől feltétlen odaadott és áldozatkészséget kívánunk a nagy nemzeti kulturális célok érdekében. Ezek azok az elvek, amelyek szükségesek, hogy egészséges új oktatási rendszert teremtsünk, nyomban munkához kell látni, mert minden óra, amit késlekedünk, veszteségeket jelent.

ANTONESCU ION
tábornok, miniszterelnök, államvezető.

A kultuszminisztérium az államvezető elgondolását teljes mértékben magáévá tette és ennek értelmében még a mai napon megkezdte az erre vonatkozó reform-munkát.

A piarista, irgalmas és szalvatóriánus rend új helyzete a területi változások következtében

Annak következményeként, hogy az 1940 augusztus 30-án kihirdetett bécsi német-olasz döntő bíraskodás határozata Erdély egy részét Magyarország juttatta, a piaristák és az irgalmasrend romániai rendtartományaira nézve új helyzet állott elő.

Romániában a két szerzetesrendnek csak egy-egy háza maradt meg és pedig mindkettő Temesvárott.

Eldeddig a piaristák romániai rendtartománya öt rendházból állott. Rendházak voltak: Kolozsváron, ahol liceumot, noviciátust és hittudományi főiskolát tartottak fenn, Timisoarán, ahol a rendnek liceuma és konviktusa van, Nagyváradban, ahol a lelkipásztorkodást látják el és Máramaroszigeten, ahol az utóbbi két évtizedben leginkább nyugalombavonult, pihenő rendtagok éltek. 1920 előtt még Nagyváradban és Máramaroszigeten is volt a piaristák egy-egy főgimnáziuma. A bécsi döntés folytán Romániában csupán a timisoarai rendház maradt meg a liceummal és a konviktussal. A timisoarai rendházak jelenleg tíz piarista tagja van.

A piaristák romániai rendtartományi főnöksége eddig Kolozsvárott székel. A beállott változásnak a következménye lesz, hogy a római rendi generális már a legközelebbi időben

Románia számára új rendtartományi főnökséget alapít.

Ennek a rendtartományi főnökségnek mindössze egy rendháza lesz Timisoarán és így a rend új tartományi főnökét is az itteni piaristák közül fogják kinevezni. A rend igazgatásában a változás ilyenformán minden nagyobb nehézség nélkül vihető keresztül, azonban vannak ennél sokkal súlyosabb problémák. Ezek az új rendtagok képzésében rejlenek.

A Bácság fővárosában nincsen a rendnek noviciátusa, amelybe a piaristajelölteket felveszik.

Valószínű, hogy a rend kénytelen lesz ilyet felállítani. Ha a város törekvése, hogy a kolozsvári egyetemet a nemzetneveléstügyi miniszter hozzájárulásával Timisoara telepítse, eredményes lesz, ebből haszna lesz a piaristarendnek is. Ebben az esetben a piaristák timisoarai újoncai az egyetem tanárképző fakultását itt látogathatják és ugyanakkor párhuzamosan hallgathatják a hittudományi előadásokat is a püspökség teológiai főiskoláján. Ez volt a helyzet eddig is Kolozsvárott, ahol egyidejűleg képezték ki a fiatal piaristákat tanárok és papokká. A tanulmányok eddig öt-hat esztendőre vettek igénybe és ha Timisoara egyetemi város lesz, ez így marad a jövőben is. Ha ellenben a kormány az egye-

tem kérdésében nem Timisoara javára döntene, ez

lényegesen megnehezítené a piaristák számára az utánpótlást.

Ebben az esetben ugyanis a fiatal piaristák csak a hittudományokat hallgathatnák Timisoarán, az egyetemet pedig másutt kellene látogatniok. Ez a körülmény a piaristák kiképzésének idejét meghosszabbítaná legalább egy-két esztendővel és a leendő piaristák főiskolai tanulmányi ideje hét-nyolc esetleg kilenc évet venne igénybe.

Az irgalmasrend romániai rendtartományának kötelekébe eddig három rendház tartozott, a timisoarai, nagyvárad és a szatmári. Mindhárom rendház mellett gyógyszerház és kórház működik.

A timisoarai rendház mellé évek előtt felállították a noviciátust is új rendtagok képzésére.

Azok a fiatal rendtagok, akik egyúttal áldozópapok is óhajtanak lenni, eddig is a timisoarai püspöki hittudományi főiskolát hallgatták és ebben nem áll be változás a jövőben sem. A gyógyszerész szakot a rendi jelöltek a kolozsvári és a bucarestii egyetemen hallgatták.

Ezentul a bucarestii egyetemre fognak járni.

Ha azonban a kolozsvári egyetemet a gyógyszerész fakultással együtt Timisoara helyezi, ez a rend számára nagy megkönnyebbedést jelent.

Alig két hónapja van annak, hogy az irgalmasrendnek Romániában székelő generálisa a romániai rendtartomány élére főnöknek Bokor Kázmér timisoarai priort nevezte ki.

A megfogyatkozott romániai rendtartományának tehát már van főnöke és valószínű, hogy a rend generálisa legközelebbi hozandó határozatával felállítja az új romániai rendtartományt.

A szalvatóriánus rend romániai tartományi főnökségében nem állott semmi változás.

Ennek a rendnek anyaháza Timisoara harmadik kerületében van, rendházak vannak ezenkívül a Mehalában, Orastien és Szent-Annán is. A szalvatóriánusok kizárólag lelkeskedéssel foglalkoznak. Noviciátusok Timisoarán van és a szalvatóriánusjelöltek a hittudományt Timisoarán hallgatják, legfeljebb egy-két esztendőre mennek ki Németségába.

A romániai tartományfőnökség is Timisoarán van

és a tartományi főnök már évek óta Páter Christ István. A szalvatóriánusok helyzetében tehát az erdélyi területek új főhatalmi átrendeződése nem hozott semmi változást. (k. e.)

A francia nemes nem szereli az idegeneket és mégis milliószámra telepedtek le a kültöldiek francia földön

írta: AUBERMANN PETER

Franciaországi tartózkodásom célja volt a francia nyelv elsajátítása. Hol tanulja meg jobban az ember a francia nyelvet, ha nem Párisban. Amíg az 1914 évi világháború ki nem tört, számos idegen tartózkodott Párisban több-kevesebb ideig. Üzletembereken, turistákon kívül nem jelentéktelen volt azoknak a száma, akik a francia nyelvben tökéletesíteni akarták magukat. A világháború utáni idő világszerte hatalmas len-

dületet adott a francia nyelvnek és a kultúrpropagandának. Erthető tehát, hogy a francia nyelvnek igen sok művelője akadt. A legutóbbi háborús események persze újabb etilodással járnak és ha a politikailag és katonailag összeomlott Franciaországot nem is ütük ki a világnyelvek sakktablájáról, mégis — mint már az eddigi jelek is mutatják — szemérmesen a háttérbe kell vonulnia.

A francia nyelv ügyesen rejt el a gondolatot

A francia propaganda sok mindent felvonultatott a francia nyelv és a kultúra érdekében. A francia nyelv dallamos, kellemesen hangzik a fülnek. Egyesek szerint olyan, mint az orgona, amely regisztergazdagságával válik ki, mások szerint kifejező, beható az élő szó minden rándásába. Azt azonban semmi esetre sem vagyok kész két kézzel aláírni, hogy a francia könnyű nyelv. A kezdőben talán ezt a benyomást kelti, aki azonban mélyen belefúrja magát, hűledezve látja, hogy milyen sok ága-boga van a francia nyelv terebélyes fájának. Micsoda komplikáltság a helyesírásban, amely nem egészen etimologikus. de történetileg nem elég indokolt. Milyen kusza a nyelvtana rengeteg kivételével, milyen kényes a mondattana! Mennyi szeszélyesség és árnyalat a szavak jelentésében! Gyakran szóktak a francia nyelvet a világozság és szabotosság mintaképének mondani, mint amely legalkalmasabb az igazság kifejezésére. Valójában pedig éppen arra alkalmas, hogy a gondolatokat elrejtjük, a kételey és bizonytalanság magvát elhittjük vele és hogy az üres számaesplést szellemességnek csillogtassuk meg. Ezert volt jó diplomaciai nyelvnek. Szereti a körülírást, a többjelentőséget. Makacs, következetesség nélküli, inkább impulzív, mint konstruktív. Jellemzi a lendület, kevésbé a módszeresség. Idegen szavakkal szemben hűvösen tartózkodó. Állandó forrásai, amelyekhez meríteni vissza-visszatér: a latin és a görög nyelv. Idegenszerű neküni, akik az irodalmi nyelvet tanultuk meg, az „argot“, amely a népies és feszletlen beszéd nyelve. Ennek szavai a nép alsóbb rétegeitől és tájszólasokból származnak. Az argot-szavaknak megvan a maguk divatja, ezek közül egyesek hamar elkopnak, mások klasszikus veretűvé válnak. Különösen gazdagok az argot kifejezései közül azok, amelyek pénzre, szerelmre, evésre-ivásra, alvásra, öltözködségre, betegségre és az emberi testrészekre vonatkoznak. Ezek a szavak fűszerezik a beszédet, de nem mindig helyenvalók, azért izlés és vigyázatosság kell a használatukhoz.

AZ IDEGEN SZAVAKAT NEM TÜRİK

A nyelv tisztaságára különben a Francia Akadémia ügyel. Talán nem ok nélkül vádolják azzal, hogy konzervativizmusa avasodott. A Francia Akadémia ugyanis kíméletlenül kisperrúzi az idegen szavakat, új szóalkotásokat, divatos kifejezéseket. Szótárában csak nehezen ad polgárjogot egy-egy új szónak. A francia tulajdonképpen minden tanult embertől elvárja a francia nyelv tudását. A gördülékenység kifejezésére több hagyományos formulát szoktak használni. A „korrekt, tökéletes, folyékony“ kifejezéssel körülbelül ezt akarják mondani: „Ezt az alakot alig lehetett megérteni, mindamellett a jóakarát nem hiányzik belőle.“ — On egészen jól beszél franciául — ennek az értelme a következő: „A maga dadogása elviselhetetlen, de hát egy félművelt moikánytól egyebet nem is lehet várni“.

A FRANCIA FOLYTAN BESZÉL

A főnehézséget a francia megértésében sokszor gyors beszéde okozza. A francia általában gyorsan és sokat beszél, a gondolatfolyamat nem csekély kárára. De aki hallgat, az meghalt. Inkább beszélni, még ha butaságot is, mint hallgatni. A franciánál a hallgatás szántás és a beszéd aratás. Ó olyan természetű, hogy szóbuborékokat, pelyvát csepel és eközben akad a magva. A franciában a gondolat egy sereg beszéd nyomán fakad, nem pedig a csendes fejtezésből. A francia szeret beszélni parlamentben, kabaréban, banketten. Itt terem a remek debatter, a

gyorsan kerepelő színész, akinek az ajkáról csak-ügy örvénylenek a szavak és itt remekel a patetikus hangú alkalmi szónok.

AZ IDEGENT NEM SZERFETIK

Említettem, hogy franciaországi tartózkodásom legfőbb célja a nyelvtanulás volt. Úgy

És mégis rengeteg az idegen Franciaországban

A franciáknak az idegenekről való felfogásai már csak azért is érthetetlenek, mert normális időkben Franciaországban rengeteg idegen fordult meg, sőt végleg letelepszik, tehát bőségesen volna alkalmja, hogy az idegeneket tüzetesen megismerje. A legutolsó statisztika szerint öt millió idegen volt Franciaországban. Az emigránsok között tekintélyes számban vannak az oroszok és örmények. Egyik oka az idegenek nagy számának a munkáshiány. Franciaországnak szüksége volt külföldi munkásokra, még a megcsappant termelés éveiben is. Bányászatan és mezőgazdaságban határozottan nélkülözhetetlenek, mert a nehéz munkához már a vérbeli francia nem kapható. A bányáiparban a kiutasítások ellenére jórésben külföldiek dolgoztak. Olasz becslés szerint Korzika és Savoia lakóin kívül még mindig van több, mint három millió olasz Franciaországban.

A FRANCIA FAJPOLITIKA VESZEDELMESEK JÁTEKA

Mit kezdjen Franciaország ezzel a sok idegennel? Mivel a születések arányszáma úgyis erősen csökkenőben van, legokosabb dolog naturalizálni őket. Azaz beolvasszani az idegeneket a nemzettestbe. Példa reá Amerika, amelynek olvasztó tégelyében megpuhultak a különböző népek és hamisítatlan amerikaiak lettek. A francia asszimilációnak az a szépséghibája, hogy nem a javát, hanem a máshonnan elbarangolt, gyanus multú népelemeket szippantja fel magába. A mult század folyamán a forradalmak és háborúk fokozatosan aláasták a törzsökös nemzetfenntartó francia népréteg életerejét. A francia fajpolitika veszedelmes játékokat üz, ha ennek pótlására kétes értékű elemeket szabadít az ország nyakára. Hogy Franciaország a nemzetközi csöcseléknek is hajlékot adott, annak eklatásn esete Navachin, az orosz emigráns, titkos szovjet és szabadkőműves este, akit ismeretlen tettesek meggyilkoltak. Hasonló sorsra jutott Roselli, az olasz emigráns A GPU emberei nem egyszer garázdálkodtak. Elcipeltek Kutjepovot, svájci területre csalogatták Reisst, a volt szovjetügynököt és eltették láb alól.

A SZINES VENDEGEK

A francia kormányok, de különösen a népfrent szemet húnýt, amikor a politikai menekülteket meg kellett volna redszabályozni. Irtozatos terhet és száz milliót költséget jelentett Franciaországnak a Spanyolországból menekült félmillió vörösnek az eltartása. Ezek mint valami sákkák elpusztítottak vetéseket, kerteket. Fosztogattak, raboltak, gyilkoltak. Végül említsük meg Franciaország szines vendégeit is. Allítólag száz-ezer afrikai és harmincezer ázsiai volt az utóbbi időben az egész országban. A szinesek beözönléséhez akkor nyitották meg a zsilipeket, amikor a hadiipar részére százötvenezer munkást hoztak Északafrikából.

A KÜLFÖLDI MUNKANÉLKÜLIEK SEGÉLYEZÉSE

A Franciaországban élő idegenek közül igen sokan könnyen igazthatók sztrájkokra, hiszen nincsen mit veszteniök. A külföldi munkanélkü-

képzeltem, hogy szert teszsek egy csomó ismerősre és rendszeresen fogok velük társalogni. Igen ám, de hogyan köt itt az ember ismeretséget? Al francia ugyanis az idegenekkel szemben szerfelett bizalmatlan, nehezen tudja magát beleélni más népek érzs- és gondolatvilágába. Nem volt részük rokonszenven a francia nép részéről az angoloknak, még akkor sem, amikor a két szövetséges elválaszthatatlan Castor és Pollux barátságának látszott. Ha a francia visszagondol a mult-ra, számos oka van arra, hogy az angol ellen berzengjen. A száz éves háboru, Kanada elvesztése, Indiában folytatott küzdelme az elsőbbségért, Napoleon bukása, a Földközi-tenger és Afrika felletti uralomért tett erőfeszítések mindmegannyi állomása a kínos és metsző ellentéteknek. Újból és újból kibuggyan az elkeseredés és gúny a perfid Albion ellen. Még ridegebb érzéssel viseltetik a francia a némettel szemben. A német sajtóságok megismeréséhez, néhány kezdeményezéstől eltekintve, nem árul el nagy kedvet. A germán lelki világát ő elmosódottnak, misztikusnak találja. Nem egy sajátosságával szemben teljesen idegenül áll. A francia azonban nemcsak közömbös, hanem egyenesen rosszindulattal viseltetik a némettel szemben és aki az utóbbi időkben közeledést keresett a németekhez, vagy elismerőleg nyilatkozott róluk, azt nyomban árulóknak, megvesztegetett ügynököknek bélyegezték. A mostani német megszállás aiatt veszik csak észre igazán, milyen lehetetlen képet festettek meg német szomszédaiukról.

liek segélyezésére évente hetven milliót fordítottak és további nagy összegeket a börtönök és kórházak idegen származású lakói részére. Az állam most már szívesen lerázná őket, a bökkenő azonban ott van, hogy senkisék akarja őket befogadni.

Ime, így fest az idegenek helyzete Franciaországban. Emiatt és a franciáknak veleszületett, vagy talán belenevelt hajlama magyarázza meg bizalmatlanságát és jéghideg tartózkodását az idegenekkel szemben.

Vidáman nézhet a jövőbe, ha megnézi Hófehérke testvérfilmjét, egy teljes estét betöltő szines filmesoda, 2 órai nyugalom, szórakozás! — Ma a

SCALABAN A nagy parádé Ferdinánd és a bika

Walt Disney szines filmjét

Öregek, fiatalok, nagyok, kicsinyek, jöjjetek és felejtsetek el gondjaitokat. 2 órai felejthetetlen élmény. Előadások naponta: 3, 5, 7, és 9.15 órakor. — Legfrissebb heti híradó.

Kedvezményes és szabadjegyek érvényesülnek.

Leányifjúságunk a korszellem sodrában

A nőnevelés problémája a múlt század óta szélesebb rétegeknek kötötte le a figyelmét. Akkor még csupán annyit vettek észre, hogy az állapotok bizonyos reformokra szorulnak. Azóta nagyon megváltoztak az idők, a korszellem is átalakult, ezért sok irányban módosítani kellett a leánynevelést.

A múlt század óta lényegében véve három fordulat következett be. Legelső a háború alatt, amikor a férfiak bevonulása miatt világszerte megindult a nők befoglalása. Mindezt ideiglenesnek tartották s nem gondoltak a leánynevelés gyökeres átalakítására. A világháború után a férfiak visszatérése bizonyos ellenhatást váltott ki, de a változások utóhatását már nem lehetett kiküszöbölni. Ma már egészen új leánynevelési szempontok lépnek előtérbe. Még nem alakultak ki ugyan egyetemes jelleggel, de annyit már általában felismertek, hogy a nőnevelés nem haladhat teljesen a fiúnevelés nyomán.

Örök szempont: a nő legyen nőies. Az anyai hivatás általános, a női lehetnek kivételek, de a nőieség alól nem szabad kivételnek lennie. A „fiús” leányok csakis a romlott korszellem megnyilvánulásai. Az elférfiasodott nő a család bomlasztó eleme, de a kizárólag luxusnak élő, önmagukat csinosító nőket sem tarthatjuk kívánatosoknak. Nem eszményi természetesen a kereső nő típusa sem, mert a házon kívüli elfoglaltság legtöbbször a családiasságnak a rovására is esik. Külső rendszabályok azonban nem elegendők sem a nem kívánt típusok kiküszöböléséhez, sem a megbecsülendő újabb szaporításához. Főként a neveléstől várható maradandó eredmény.

A családi életet olyan mértékben kell a leányifjúsággal megkedveltetni, hogy attól ne távolíthassa el őket sem az élvezetvágy, sem a gazdasági emelkedés túlzott keresése. Módszeresen kell tehát a leányokat nevelni az anyaságra, még pedig az óvodás kortól a főiskoláig.

A fiú- és leányiskolai tanterv között van ugyan némi különbség, sajnos azonban, még mindig nem domborítja ki eléggé a nőnevelés különleges jellegét. Sok fordult meg a leányiskolai tanterv ügyességén, mert nincs tantárgy, amelynek keretében ne lehetne ápolni a különleges női érzést. Álljon itt egy-két utalás az irodalmi nevelés köréből. Pl. az irodalom tanításában báró Eötvös Józsefnek „A nővérek” című regényét különösen fel kellene dolgozni. Arany János „Toldi”-jának egészen más részeiben kellene a leányiskolában elmélyedni. A serdülő fiút inkább Miklós heróikus vonásai ragadják meg, a leányt inkább anyaszerete kapja meg. (A megbeszélések, a dolgozatok legyenek tekintettel a másnemű ifjúság különleges hajlamaira.) A pozitív és negatív kritika különleges vonásai alkalmazandók a leányiskolai történelemtanításban.

A történelem egyes nagy alakjait női szempontból is be kellene mutatni. Foglalkozni kellene Mária Terézia családi életével is, pozitív és negatív kritika illeti meg Nagy Katalin cárnó személyét is. Ugyanacsak fokozottabb mértékben

I. Mihai király hads tálparancsnokká lépett elő

Bucurestiből jelentik: Öfelsége I. Mihai király — mint a miniszterelnökség hivatalosan közli — 1940 szeptember 14-ével hadosztályparancsnokká lépett elő. (Rador.)

Uj kormány alakult Norvégiában

Oslóból jelentik: Péntek éjjel megalakult az új norvég kormány Christensen dr. elnöke alatt. Az új norvég kormány, mely az április havában Londonba menekült kormány helyét foglalta el, 13 tagból áll. (Rador.)

189 zsidó ügyvéd bentmarad az ilfovi kamarában

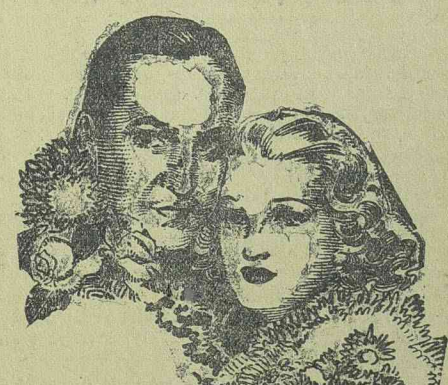
Bucurestiből jelentik: Az ilfovi ügyvédi kamara pénteken befejezte a zsidó ügyvédek iratainak átvizsgálását. Az augusztus 9-iki törvény értelmében 189 zsidó ügyvédnek találták rendben iratait, akiket ennélfogva nem zártak ki a kamarából.

kellene megvilágítani a francia forradalom előtti udvarhölgyek (Pompadour, Dubarry) szomorú szerepét. Erdemes lenne továbbá Mátyas és Beatrix, II. Lajos és Mária királynő családi életét ismertetni. Napoleon házasságai sem hagyhatók közelebbi megvilágítás nélkül. A költészet és történelem határmegyéjén szintén találunk néhány fontos, megszívlelendő példát. Bármilyen távoli időből való Odysseus és Penelope alakja, ma is képesek lelkesíteni mindkét nemű ifjúságot, hiszen a bátor férfi eszményt nyújt a mai nehéz időkben a serdülő fiúk részére, Penelope pedig eszménye lehet a mai leányifjúságnak. Természetesen találunk a magyar költészetben is szép példákat. Petőfi „Szülőföldemen” című költeménye mindkét nemű ifjúságnál értékesíthető pedagógiai szempontból, a „Távolból” már inkább hat a női lélekre, szemben a „Jó öreg korcsmáros”-sal.

A földrajzban és a természetrajzban szintén megjelölhetők a leányiskola különleges igényei. A családi viszonyokról keveset szoktak beszélni az egyes nemzetek ismertetése közben, holott erdemes lenne például közelebbről méltatni a választ nem ismerő olasz családi viszonyokat, vagy a buzdításul ható japán gyermekszereket. Ugy szintén erdemes bemutatni a leányiskolában a különböző lakásberendezéseket is. A leányoknak megvan az ilyen irányú természetes érdeklődése, tehát nem kárbavesztett az erre fordított idő. Egészen más formában kell értékelni a primitív otthonokat, mint az egyébként magasabb színvonalon élő amerikai primitív lakásberendezéseit. Ezekkel szemben kívánatos a nyugatiak tárgyalása is.

Meg lehet találni a művészettörténettel is a kapcsolatot. A lakásdísz fejlesztésébe beilleszthető a természetrajz kereszttul a virágpolás. A kertészet, a baromfitenyésztés is felkarolható annak kidomborításával, hogyan lehet általuk a család életszínvonalát emelni. E fajta szempontokra a tantervek ugyan nem igen mutatnak rá, de a leányiskolának meg kell találnia minden olyan alkalmat, mely a különleges nőnevelést és a nőieség elmélyítését szolgálja.

MA A CAPITOL-ban

A szökevény

Szenzációs vígjáték!
A főszerepekben:
FREDRICH MARCH
JOAN BENNETT,
ANN SOTHERN

APOLLO A zöld császári

Izgalmas film gyönyörű felvételekkel

A totális háború kibontakozása

Hitler vezér és kancellár alig egy héttel ezelőtt a berlini Sportpalotában bejelentette, hogy német léghaderő sokszorosan annyi bombával gya viszozozni az angol támadásokat. Ez a egytorlás szombaton éjjel bekövetkezett. A németek egy millió bombát zúdítottak Londonra. híres londoni léggömbzár éppen olyan csődöt mondott, mint a Skagerrak és egyéb tengeri övtek alakázása és Londonban ezen a szörnyű szakán megismerhették a totális háború borjait.

A hadijelentésekben egyre ritkábban jelentzik az az igazolás, hogy a bombázások hadilpontonk ellen történnek. Ma a hadviselő állatok teljes területe és népessége a harcászati cél olgálatában áll és voltaképpen megszűnt a di célpont. A háború első szakaszában, az első hónapban a hadviselőik valóban tartózkodtak polgári területek bombázásától, de egyrészt a ború most említett általánosítása az összes rmező szervekre, másrészt a szárazföldi hadjárt lehetőségének a kimerülése önként vezetett totális háború borzalmaiohoz. Soha elképzelni m tudunk nagyobb adottságot a totális háborra. A háború harcászati terepe a levegő lett, a végtelen kiterjedési úr, amelyben egy dinikus tömegelőnyomulás feltartóztatathatlan és repülőgépek ezrei néhány óra alatt évtizedek unkáját dönthetik romba.

Magá az emberáldozat is óriási, ha London gytöbbi bombázásának eredményét vizsgáljuk. egyszáz halott és 1300 sebesült abszolte véve sok. Olyan tengeri vagy egyéb elemi csapások atasztrófiáira emlékeztető veszteség ez, amienről a béke nyugodt idején hetekig irtak az íságok. Az 1700 főnyi veszteség egy millió tona bombába kerül, egy ember életének vagy sti épségének elpusztítása tehát 580 tonna lyba, vagyis annyiba, mint amennyit közel 600 asúti kocsi bírna el. De a dologi javakban okott kár ennél sokkal hatalmasabb és erről csak képzeliünk lehet, mert azt már az angol veszsegkimutatás érthető taktikai okokból nem gja őszintén feltárni.

Ha tehát arra a következtetésre jutnánk ondon bombázása után, hogy valóban „drága” z emberélet és nem erdemes emberre bombázni, akkor ugyanott jelentkezik a megállapítás, hogy gy egész ország vagyont, széleszterdön át élt mberek munkájának eredményét ebben a háboiban el lehet pusztítani. Minden kockára van ve: vagyon, emberélet, a társadalmi rend, az rkölc, amelynek pusztulása a megbomlott ideget nyomán jelentkezik. Mindez a lehetőség hatozosan forog fenn Angliára nézve, amelynek gy hatodrészt annyi területen van felhalmozva eppessége és gazdasági vagyona, mint ellenfeleiek. Tehát, ha a brit légi haderő minden tekintben egyenlővé válna is ellenfeleinek légi hadrejével, még akkor is egy hatodrészt annyi lehetősége volna az ellenpusztításra, mint a tengely-atalmak légi haderejének. De a légi erő egyenlőitése terén is még mindig fenn fog maradni a rit légi flotta számára a jelenlegi sztratégiai átrány, amely abban áll, hogy a német légi bá- isok közelsége miatt egy német repülőgép egyegyedrész annyi utat tesz meg Londonig, mint gy angol gép a német iparvidékekig (az észak-laszországi vidékekről nem is szólva) vagy Berlinig. Evek nyugodt termelésével sem bírna anglia a számára teremtődött helyzetben egyenlyt teremtani, de hát „nyugodt” termelésről zó sem lehet egy totális háborúban.

Csak a tét nagysága, a veszélyben forgó angol érdekek kolosszális mérete teszi valamennyire érthetővé azt, hogy ilyen reménytelenség lacára Anglia mégis folytatja a harcot. Azonban a legutóbbi német ajánlat, amely Hitler vezérkan-cellár részéről elhangzott, honorálni igyekezett a brit birodalom integritásának biztosításával azt a kapitulációt, amelyre Angliát felhivta. Ha ezt vesszük tekintetbe, akkor már nem ért- netjük meg racionális alapon Churchillék vona- rodását, legfeljebb csak lelki indokok figyelem- be vételével, de a józan megfontoltság elítéli az olyan érzelmeket, amely naponta száz és száz emberéletet, százmilliók javakat visz a pusztu- lásba.

Ez a háború másminyen, mint az idők eddigi hadjáratai. Katona és front nélkül folyik — de mindenki ellen és mindenfelé. Mindenki ki van téve a katonaelet veszélyének és a pusztítás nincsen hadállásokra rögzítve. Csak az angol sziget elfoglalása hárrhatja el a totális háború olyan kifejlődését, amely Európa kulturált, iparilag nagyszerűen kiképzett területeinek ka- taklizmáját elháríthatja.

HIREK

MEGJELENIK:

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Belföldön házhoz való kézbesítéssel együtt magánosoknak havonta nyolcvan lei, negyedévre 230 lei, félévre 450 lei, egész évre 900 lei. Nyugdíjasoknak házhoz való kézbesítéssel együtt havonta hetven le, negyedévre 200 lei, félévre 400 lei, egész évre 800 lei. Magyarországon havonta 4 pengő, negyedévre 12 pengő, félévre 22 pengő és egész évre 40 pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

TELEFON:

23-10 és este 10 óra után: 28-15.

Hivatalos megállapítás a határc incidensekről szóló külföldi hírhez

Bucurestiből jelentik: Egyes idegen rádióállomások határc incidensekről adtak olyan híreket, amelyek távolról sem felelnek meg a valóságnak úgy, ahogy azokat közölték. Hivatalosan megállapítják, hogy a román nép nem provokált és nem provokál senkit. A határon levő katonai egységek szigorú parancsot kaptak, hogy

minden támadó zászlódtól óvakodjanak

és ugyanakkor akadályozzanak meg minden olyan gesztust, amely a román terület megsértésére irányulna. (Rador.)

Az új mexikói elnö kibékülést hirdet

Mexikóból jelenti a DNB: A mexikói sajtó ismerteti az új államelnöknek, Camacho tábornoknak nyilatkozatát. A tábornok azon óhajának adott kifejezést, hogy Mexikóban ne legyenek győzők és legyőzöttek, hanem munkatársak, akik Mexikó gazdasági és szellemi javainak emelésén fáradoznak. (Rador.)

Királyi rendelettel ratifikálták a Románia és Bulgária közötti egyezményt

Bucurestiből jelentik: Szeptember 14-én a román királyi külügyminisztériumban ratifikálták a Románi és Bulgária között 1940. szept. 7-én létrejött megállapodást és annak mellékleteit. A ratifikálásról a 3099. számú szeptember 10-éről kelt rendelet törvény intézkedik, amely a hivatalos lap szeptember 12-én megjelent 212. számában szerepel. (Rador.)

PYGMALION

— Dalmaceanu alezredes: királyi szárnysegéd. Bucurestiből jelentik: Az államvezető Dalmaceanu Dimitrie alezredes királyi szárnysegédé nevezte ki. (Rador.)

— Haza török Szíriából a leszerelt francia katonák. Berlinből jelentik: A DNB tudósítója közli Szíria határáról, hogy két leszerelt francia katonával megrakott hajó elhagyta Beyruth kikötőjét. (Rador.)

(—) Epure Pavel helyettes rendőrfelügyelő vette át a temesvári rendőrség vezetését. A csendőrség és a rendőrség szétválasztására vonatkozó rendelet törvény megérkezett a temesvári rendőrségre is és ennek alapján nyomban intézkedés történt annak végrehajtására. A temesvári rendőrség vezetését Epure Pavel helyettes rendőrfelügyelő vette át és már ő irányítja a rendőrségi hivatalok munkáját.

— Színház a légvédelmi fedezékben. London egyik legismertebb szállodájában, a „Savoy-Hotel”-ben, a légvédelmi menedékhelyen varieté-színpadot állítottak fel. Az angol piutokraták tehát terített asztal előtt, műsorban gyönyörködve ülnek, amíg embertársaik légvédelmi pincékben remegnek a német bombák miatt.

— Buzau új megyefőnöke. Bucurestiből jelentik: Az államvezető Hagimanescu Eugen ezredes Buzau-megye prefektusává nevezte ki.

— A feljelentésekért az aláírónak teljes felelősséget kell vállalnia. Bucurestiből jelentik: A miniszterelnökség az államvezető rendelkezésére még pótlólag közli, hogy a miniszterelnökség mellett működő vizsgálóbizottságnak beadott feljelentésekben foglaltakért a feljelentést aláírónak teljes felelősséget kell vállalnia. (Rador.)

— A Dunakonferencia befejezése. Bécsből jelentik: Szeptember 5-én kezdődött meg a Duna hajózási rendező szakértői konferencia, az összes érdekelt államok képviselőinek bevonásával. Az új Dunakonferencia csütörtökön ért véget és azon kidolgozták annak a megállapodásnak előfeltételeit, mely ezeket a kérdéseket végérvényesen rendezzi. (Rador.)

— RENDELET TÖRÉNY A LAKBÉRSZERZŐDESEK MEGHOSSZABBÍTÁSÁRÓL. Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök, államvezető rendelkezésére sürzősen rendelet törvényt készítenek el, amely a napokban meg is jelenik, a lakbérszerződések meghosszabbításáról. (Rador.)

— Az albaulairi román kat. főliceum igazgató-sága közli, hogy az intézetben az eddigi rendelkezéseknek megfelelően, október 1-én megkezdődnek az előadások. Felhívjuk az érdektelt tanulókat figyelmét arra, hogy akik a javító vizsgálatot még nem tették le, vagy akik az I. és V. oszt. felvételi vizsgálatra akarnak jelentkezni, szeptember 28-án jelenjenek meg az intézetben. A többi tanuló szept. 29-30-án jelenjék meg a szükséges okmányokkal és felszereléssel. A liceumi és internátusi díjak ugyanazok, mint az elmúlt tanévben.

Minden napi jótanács

A gyapjú szálból kötött, vagy horgolt holmi mosásánál elsősorban arra kell ügyelnünk, hogy a víz ne legyen forró, csak kellemes, langyos. Az anyagot bő vízben jól beszappanozzuk és anélkül, hogy dörzsölnénk, vagy facsarnánk, csak átnyomogatjuk rajta a szappanhabot. Ezt több vízben megismételjük, míg csak a kimosandó holmi tiszta nem lesz. Az öblítő víz is ugyanolyan langyos legyen, mint az, amelyikben mostuk az anyagot. Ha színes a gyapjúholmi, jó egy kis ecetet önteni az öblítő vízbe. Kicsavarni nem szabad, csak kinyomkodni és utána kirázzuk az esetleg még benne maradt vizet. Száradni nem akasztjuk fel, nehogy kinyúlják, hanem tiszta kendőre fektetjük, teljesen kiszívva.

(—) Az iskolai év eleje a piaristáknál. A temesvári piarista liceumban szeptember 29-án pénteken reggel 8 órakor kezdődnek a javítóvizsgák. A javítóvizsgálatosok és az ismétlők beírása kizárólag csak szeptember 21-én, szombaton délután 5 órakor történik. Az I. osztály felvételi vizsgálatára szeptember 23-án, hétfőn délelőtt 8-kor lesz, míg az I. osztályosok beírása ugyancsak 23-án délután 3 órakor lesz a legmagasabb médiát tanulóktól kiindulól; aki hiányzik ezen alkalommal, helyét az utána következő foglalja el. Az V. osztály felvételi vizsgája szeptember 24-én, kedden reggel 8 órakor kezdődik. Beírásuk az eredmény kihirdetése napján történik a médiák szerint. Szeptember 30-án, hétfőn 9 órakor Veni Sancte és tanév megnyitása, törvényolvasás, tanulók elrendezése az osztályokban. Október 1-én 8 órakor rendes tanítás. A beiratkozáshoz szükséges: a keresztlevel, születési bizonyítvány, iskolai bizonyítvány, újrairatás és az állampolgársági okmány. Beíratási díj 450 lei. Évi tandíj 5000 lei, amelyből az első részlet 1000 lei fizetendő a beiratkozáskor. Internátusi évi díj: 20.000 lei.

PYGMALION

(—) Szakmáry Ilona okleveles pedagógus a torna- és zongoratanítást megkezdi. IV. Str. I. Bratianu 24. I. emelet.

— Érdekes előadás a reumatikus megbetegedésekről. Berlinből jelentik: Stoica dr. mehedinti-i orvos szeptember 11-én a német orvosok egyesületében Berlinben előadást tartott „A rádió hatása a reumatikus megbetegedésekre címmel”. A szakelőadásnak igen nagy sikere volt.

(—) Könyvadomány. J. E. négy könyvet adományozott a Magyar Népközösség könyvtárának.

(—) Beiratások a magyar tanonciskolába. A temesvári római katolikus magyar fiútanonciskolában a beiratások hétköznapokon délután 4-7-ig vannak. Beiratkozhatnak magyar anyanyelvű tanonok. A beiratásakor az állami anyakönyvi kivonatot, a tanoncszerződést és az utolsó iskolai bizonyítványt kell beadni és 400 leit fizetni. A beiratások szeptember 25-ig tartanak. A javítóvizsgálatok október 1-én délután négy órakor lesznek. A javítóvizsgálatok elmulasztása esetén az osztályt meg kell ismételn.

(—) Halálozás. Az anyakönyvi hivatalban a következő halálozást jelentették be: özvegy Dumitru-né Kiss Eszter nyolcvankét éves.

Goldwyn Follies

A felületes szemléletnek is meg kell állapítania, hogy erősen változik és finomodik az amerikai lélek. Pár esztendővel ezelőtt még visszataszította az európai jóízűt az amerikai revüfilm badar keretműjével, túlzott és felesleges meztelenségajánlásával és másfélórán keresztül dübörgő, idegeket bomlasztó, harmóniátlan zenéjével. Ma már értelmesebb a keretmese, a frivoluságot sem hajtják túl és a zenében is közelednek a klasszikúshoz. Érdekesen igyekeznek jellemezni az izlés finomodását a legújabb revü egyik bevezető jelenete: a jazz és a ballet harca.

A végén az ellenfelek kibékülnek, a jazz enged durvaságából, a ballet pedig légiességéből. Az egyezkedésben a jazz jóval többet enged. S az ezután következő jelenetek egyre jobban meggyőzhetik a nézőt, hogy e mű gyártói már nem a tömegek és az anyag gazdagságával kívánnak hatni, hanem a művészi igazi művészet. Az amerikai revü-filmgyártás ez újabb törekvéseit nem szabad lelényeznünk. Ez a műfaj sokat kíván pótolni színházban és moziban egyaránt. Pótolja a látványosat, a könnyen szórakoztatót, az enyhén vidámot, röviden mindazt, amit azelőtt az operett, a látványos zenés játék nyújtott. S erre a nappal gondokkal küzdő, este megpillenni vágyó embernek ma mulhatatlanul szüksége van. A lényeg csak az, hogy e műfaj sohasem lépje túl az izlés és erkölcsösség határait.

— Eltűnnek a kecses női lábcsokkák... Egy amerikai tudós meglepő tapasztalatokról számolt be. Megállapította, hogy a női lábak évről-évre nőnek. Pontos statisztikát készített, sok cipőkereskedőnek és gyárosnak küldött kérdőíveket s a válaszokból kiderült, hogy a kereskedők mindig nagyobb és nagyobb cipőket rendelnek. Két esztendő alatt egy teljes számmal nőtt az amerikai nők lába. A tudós azt is megállapította, hogy a nagyvárosokban nem kisebbek a női lábak, mint a falvakban. A női lábak növekedése a városokban és vidéken egyforma. A tudós mindjárt azt is megmondta, hogy a női lábak növekedését mi okozza. Szerinte a sport és túristaszkodás, atlétika, kézilabda, golf és teniszkövetkezésben a női test izmosodik és az izmosodással arányban nagyobbodik a lábfej is. A sportoló nő ma már nem törődik azzal, hogy egy-két számmal nagyobb cipőt viselnie. Az viszont igaz, hogy a cipőgyártók különböző szabási trükkökkel igyekeznek eltüntetni a láb nagyobbodás jeleit. A különböző cipőfélék eltakarják a hosszú és széles lábat. A tudós szerint a női lábak nagyobbodása fokozódik.

(—) Születés. Az anyakönyvi hivatalban a következő születést jelentették be: Grosz Henrik Márton drótszövő Mária nevű leánya.

A dán fővárosban

egyedül álló kiállítás nyílt meg: Emberi erővel hajtott legújabb találmányu automobiljaikat mutatták be feltalálók. Miután Dániában a benzin hiányát következtében az autók elé már hosszabb idő óta lovak fogtak, most ezek a feltaláló olyan kocsikat igyekeztek szerkeszteni, amelyekhez lovak helyett nem összetett áttételekkel az emberi erő használják fel hajtó erő gyanánt. Negyven különböző találmányt mutattak be a kiállításon és azok közül nem egy bámulatos teljesítményekre képes. Például egy háromkerékű szállító kocsi, amelyet kézzel és lábbal hajt, féltonna terhet órák alatt húz kilométeres sebességgel visz. A szép kék párral is fel vannak szerelve, az óránkénti 30 kilométeres sebességet is elérik.

PYGMALION

(—) Ötven éves házassági évforduló. Borza József, városunk társadalomának régi tagja, ma ünneplés esendben feleségével, Lauth Margittal házaságuk ötvenedik évfordulóját. Házasságukból egy fiú, Borza Gyula dr. ismert kémikus származik. A fiú, Borza Gyula dr. ismert kémikus származik. A fiú, Borza Gyula dr. ismert kémikus származik. A fiú, Borza Gyula dr. ismert kémikus származik.

Titeanu tevékenységének ellenőrzése

Bucurestiből jelentik: Ionescu, az ifjúi tevékenység negyedik tanácsának elnökét megválasztotta a sajtó- és propagandaügyi minisztériumban a Titeanu Eugen idejében elkövetett visszaéléseket vizsgálásával. Ugyancsak kivizsgálják Cantu volt király londoni látogatásának költségeit, valamint a propaganda célokra felhasznált összeg kezelését.

— Heringbarrikád védi Dánia partjait. Koppenhágából jelentik: A dán parti vizeket, valamint Svédország tengerpartját heringtömegek valóságos elbarrikádozták. (Rador.)

— Az olasz birodalom krónoxid ellátása biztosítva van. Rómából jelentik: Az albániai bányákban 500 ezer tonna krónoxidot tudnak bányászni és mivel a birodalom évi szükséglete 20—25 ezer tonna, az albán bányák hosszú évekre előre biztosítják a zavarmentes önellátást.

Vajjon kinek

Kanári-szigetek gyors megszállására
Késziül most az angol... s eldönlik e hetek
A nagy kérdést: Vajjon a közeljövőben
A kanáriak — kinek fűtyülnék?

(—) Ma délelőtt istentiszteletek lesznek. Ma, vasárnap, délelőtt fél tíz órakor az ország összes felekezeteinek templomaiban Elena anyakirályné hazatérésének alkalmából hálaadó istentiszteletek lesznek. Temesvárot a főistentisztelet a gyárvarosi görög keleti székesegyházban lesz. Az istentiszteletet Tiucra Patrichie dr. főesperes mondja nagy papi segítségével. A római katolikus püspöki székesegyházban ugyancsak fél tizenkettőkor a hálaadó istentiszteletet Korner József dr. püspöki helynök tartja. Istentiszteletek lesznek az evangélikus és református templomokban is.

(—) A Notre Dame-középszkolák alsó tagozatában a javító vizsgálatok szeptember 20-án, a felső tagozaton szeptember 21-én lesznek. A felvételi vizsgálatot az I. osztályba szeptember 23-án, az V. osztályba szeptember 24. és 25-én lehet tenni. A beiratkozások ezen osztályokba szeptember 27-én lesznek. A népszkola és leánynevelőiskola mindkét tagozata szeptember 20—28-ig ejti meg a beiratkozásokat. Október 1-én kezdődik a tanítás.

Franciaország egyetlen teendője

Washingtonból jelentik: Az itteni új francia követ, megbízó levele átadása után odanyilatkozott, hogy hazáját a legsúlyosabb vereség érte egész történelme folyamán és most

az egyetlen teendő, hogy a gyógyó törvényeihez alkalmazkodják. (Rador.)

(—) Elfogott bolti tolvajok. A temesvári rendőrség elfogott három férfit, akik az egyik jászévfárosi üzlethöz egy vég vásznat loptak. Vásárlás ürügyével mentek be az üzletbe és mialatt kettő közülük az eléjük tett áruban válogatott, a harmadik elemelte a vásznat. Az üzlet személyzete észrevette a lopást és a tettenért tolvajokat átadta a rendőrségnek.

(—) Letették a zsidó ügyvédek a hűség esküt. Megirtuk, hogy az igazságügyminisztérium a temesvári ügyvédi kamara vezetőségének távirati kérésére tisztázta a zsidó ügyvédek eskütételével kapcsolatos helyzetet és elrendelte, hogy a zsidó ügyvédek is tegyék le a hűség esküt. Ezzel lehetőséget nyújtanak nekik, hogy a törvény által biztosított hat hónap alatt lebonyolíthassák peres ügyeiket. A temesvári ügyvédi kamara zsidó tagjai tegnap délelőtt kilenc órakor valamennyien letették az esküt.

Wilkie támadja Rooseveltet

Csikágóból jelenti a NTL: Wilkie, a köztársasági párt elnökjelöltje választói beszédét mondta és ennek során súlyos bírálatban részesítette Rooseveltt politikáját. (Rador.)

(—) Pacha püspök elindult bérmautájára. Pacha Agonton megyés püspök szombaton délelőtt Héber János dr. püspöki titkár kíséretében elutazott Karánsebesre, ahol ma, vasárnap délelőtt kilenc órakor ünnepi nagymisést mond, majd pedig kiosztja a bérmaális szentséget. Az ottani katolikus társadalom nagy előkészületeket tett a püspök fogadtatására. Vasárnap délután a püspök Ruszkabányára utazik és hétfőn ott osztja ki a bérmaálást. Az őszi bérmaút szeptember végéig tart.

Mozik

MOZIK MŰSORA:

Vasárnap és hétfő:

- APOLLÓ: A zöld császár (német film).
- CAPITOL: A szőkevény (angol film).
- CORSO: A nagy játszma (angol film).
- SCALA: Ferdinand és a bika (angol film).

Horia Sima köszönete Antonescu tábornoknak

A legionáriusok együttműködnek a kormánnyal

Bucurestiből jelentik: Horia Sima, a legionárius mozgalom vezére, a következő kiáltványt bocsátotta közre:

„Azokra a szavakra, amelyekben Antonescu Ion tábornok, az állam vezetője, szeptember 13-ki felhívásában a legionárius mozgalomról megemlékezett, őszinte köszönetemet és megelégedésünket fejezem ki. Azt felelem rá, hogy lojálisan teljes lélekkel és igaz örömmel válaszolunk a vele való együttműködésről szóló felhívásra. Bucuresti, 1940. szeptember 14.

Horia Sima

EGYESITIK A NEMZETVÉDELMI TÁRCÁKAT

Bucurestiből jelentik: A miniszterelnökség hivatalosan közli: Antonescu Ion tábornok miniszterelnök, államvezető, hétfőn, szeptember 9-én nagyfontosságú tanácskozást folytatott a hadügyminisztériumban a hadügyi, tengerészeti és a légügyi, valamint a hadfelszerelésügyi minisztérium államtitkáiraival és a nagyvezérkar főnökével. Az államvezető ezen a tanácskozáson utasításokat adott az összes hadügyi kérdésekben.

Az új államrendszerben az összes honvédelmi természetű tárcákat egyetlen minisztériumba egyesítik,

amelynek vezetője maga Antonescu Ion tábornok lesz. A közelmúlt eseményei megmutatták, hogy a hadsereget gyakorlati szemlében kell újraszervezni, különleges szolgálatokkal kell korszerűvé tenni, a hadsereg kiképzését az új időkhoz kell idomítani a kézi és egyéb fegyverek kezelését illetően. A hadsereget újabb nagymennyiségű anyaggal kell ellátni. Antonescu tábornok utasításokat adott a hadügyi személyzet problémájának megoldására és itt a kiválasztásnál csak a kor és az egyéni kiválóság játszhat sze-

Antonescu tábornok a Mihai Viteazul rend tiszteletbeli elnöke

Bucurestiből jelentik: A Mihai Viteazul rend lovagjai a következő táviratot intézték bajtársuk Antonescu Ion tábornok miniszterelnökhöz, az állam vezetőjéhez:

„A Mihai Viteazul rend lovagjai a Ceroul Militarban tartott gyűléstükön büszkén vettük tudomásul, hogy egyik kiváló tagjuk lett az állam vezetője és a bajtársukat felkérjük, fogadja el a Mihai Viteazul rend tiszteletbeli elnökségét. Ugyanakkor a Mihai Viteazul rend lovagjai az állam vezetőjének a nemzethez intézett felhívására egyöntetűen és minden feltétel nélkül, egyetlen szóval felelnek: **Prezent!** A Mihai Viteazul rend lovagjai nevében:

Bugulescu Gheorghe ezredes.”

Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök, államvezető a táviratra a következőkben válaszolt:

„Igaz szívvel köszönöm meleg érzelmeik nyilvánítását és azt a kitüntető figyelmet, amellyel meg-

repet minden kompromisszum mellőzésével. Megfelelő tartalék-személyzetet is rendelkezésre kell tartani a különböző katonai közigazgatási és közvetítő szolgálatokra, így a katonai arlejtések-nél, ahol eddig zsidók működtek közre. (Rador.)

MEGSZÜNNEK A TITKOS ALAPOK ÉS TÖRLIK A RENDKIVÜLI HITELEKET

Antonescu tábornok-államvezető és miniszterelnök rendeletétörvényt irt alá, amely megszünteti a különleges rendeltetési alapok költségvetését és úgy ezeket, mint a titkos alapokat a rendes állami költségvetésbe sorozza be. Ez a rendelet törvényi hiteket és ezeket is a rendes költségvetéshez csatolja. Ezáltal a rendes költségvetés két milliárd 53 millió és 683.500 lelei növekedett. Az állami jövedelmek egységesítésével a pénzügyminisztérium ellenőrizheti az összes minisztérium kiadásait és azok, valamint az illetékekből befolyt összegeket gazdaságosan tudja beosztani. Ezáltal csak a törvény által megállapított célokra használható fel az állam jövedelme. (Rador.)

ISTENTISZTELET BERLINBEN TELEA CODREANU LELEKÜDVEÉRT

Berlinből jelenti a DNB: Pénteken délelőtt 10 óra 30 perckor a berlini ortodox templomban Codreanu Corneliu és a többi legionárius emlékére gyásztiszteletet volt. A gyászzertartáson megjelentek a birodalmi kormány részéről Kerl a kultuszminisztérium, Lindschen tanácsos a külügyminisztérium, valamint a hadügyminisztérium, a párt és a többi állami hatóságok képviselői. Ott voltak a berlini román követség sajtóattaséja és az összes méltóságai, valamint az élő legionáriusok Codreanu s Dumitrescu Borsa vezetésével. Az istentisztelet után Propanate legionárius vezér mondott emlékbeszédet. (Rador.)

tisztelték. Remélem, hogy úgy szólhatok Önökhöz a jövőben, mint lovag a lovagokhoz. Köszönettel fogadom el azt a megisztelő felhívásukat, amellyel a rend tiszteletbeli elnöki méltóságára emeltek.

Antonescu Ion”.

A BIRÁK ESKÜMINTÁJA.

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök, államvezető törvényrendeletet adott ki, amellyel a bírák eskütételét szabályozta. A törvényrendelet szerint a bírák hivatalba lépésük alkalmával a következő szövegű esküt teszik le:

„Hűséget esküszöm a nemzethez, a királynak és a román állam vezetőjének. Esküszöm, hogy szentséggel megtartom és állandóan szem előtt tartom az állam törvényeit, becsülettel, a legteljesebb lelkiismeretességgel és részrehajlás nélkül teljesítem kötelességem a réam bízott hivatásban. Isten engem úgy segéljen”.

— A legújabb fegyver: a gyulékony celluloid lemez. Madridból jelentik: A spanyol lapok nagy cikkeiben foglalkoznak az új angol fegyverrel: a papirelemmel. A lapok leírják, hogy ezek a lemezek celluloid pépből, gypatból és foszforból készülnek. Az a tulajdonságuk, hogy a legkisebb meleggel való érintkezés esetén nyomban meggyulladnak. A spanyol újságok végül azt állítják, hogy ezeket a tüzet előidéző lemezeket ezrével dobták az angol repülőek Berlinre és Hamburgra.

— VASÁRNAP 11 ÓRA 45 PERCKOR OL VASSÁK FEL ANTONESCU TABORNOK KIÁLTÁNYÁT. Bucurestiből jelentik: A miniszterelnökség hivatalosan közli: Vasárnap, szeptember 15-én délelőtt 11 óra 45 perckor az egész lakosságnak tétre kell borulnia bárhol is legyen mindaddig, amíg a templomokban tartandó istentiszteleteken Antonescu Ion tábornok miniszterelnök, államvezetőnek a nemzethez intézett kiáltványát felolvassák. A beszédet megafonk közvetítik az ucca közönségének, a harangok ez idő alatt zúgni fognak, az ucca forgalma megáll.

(—) Giurcaneanu Eduard jugoszláv kitüntetésére II. Péter jugoszláv király Giurcaneanu Eduard ezredesnek, a temesvári kereskedelmi és iparkamara elnökének és a Banca Româneascu temesvári fiókjának igazgatójának a Szent Száva rend parancsnoki jelvényét adományozta. Giurcaneanu ezredes, ezt a magas kitüntetését a román-jugoszláv gazdasági együttműködés terén szerzett érdemeiért nyerte.

A MEGBOMLOTT RÁDIO

Elromlott a rádióm...

Tudom, az olvasó most azt gondolja, hogy neki semmi köze ehhez. Ezt mondtam különben én is, amikor a barátom szóva tette a dolgot és közölte velem, hogy a házigazdám ki akar lakoltatni. A háziúr a barátom útján figyelmeztetett, tartsam be a házirendet és hagyjak fel a nagy lármával, amely szomszédaimat zavarja. Ünneppélyesen felszólított, távolítsam el lakásomról az állatseregletet, amely ugatásával, kukorékolásával és bögésével szinte elviselhetetlenné teszi a házbéliek életét. Végül utasított, hogy családommal éljek békessebben, mert az állandó jajgatás és ajtócsapkodás nem méltó az úriemberhez. Barátom végül elmondotta, hogy házigazdám még azt is üzeni:

— Az ő háza, nem az örültek háza!...

A barátomnak ekkor megmagyaráztam, hogy mindezért vonja felelősségre a rádiómat, mert az megbolondult.

A rádióm már akkor sem működött kifogástalanul, amikor megvásároltam. Sokszor előfordult, hogy éppen egy hatásos politikai szónoklatot hallgattam. A szónok engem magával ragadott, de rádiómat nem, mert anjalmában gondolt egyet és hirtelen egy operettelőadást kezdett közvetíteni. Megtörtént azonban az is, hogy úgy a beszéd, mint a zene egyszerre hallatszott olyképpen, hogy a szónok hangja, mint brumogó nagybögő, aláfestette a zenei hangképet. Ezenkívül azt is észrevettem, hogy rádióm hajlamos a meghülésre és olyankor mintha a torka bedagadt volna, krárogott, köhécselt, az énekhangokat nehezen adta ki és sokszor olyan rekedt volt, hogy már borogatóst akartam tenni a hangszóróra. Volt úgy is, hogy hangja egészen felmondta a szolgálatot és teljesen megmégmült. Akkor a leggyöngédebb bánásmód sem használt, mert még a néma leventénél is makacsabb volt.

Jártam vele a rádiódoktornál is. A szerelő megnézte, megkopogtatta, csóváltatta a fejét és hümmögött, mert idegelt, akarom mondani huzaljait rendben találta. Addig vizsgálta, amíg rájött, hogy mi a baja, mert a rádió megszólalt. Kristálytisza hangját akkor úgy kiengedte fiatalos jókedvében, hogy a hatodik szomszédom sem tudott tőle aludni. A rádió harsogott és én boldog voltam, hogy a gyenge kis gépezet olyan szépen meggyógyult.

Az öröm nem volt tartós, mert a rádiómnak megártott a dicsőség és meghibbant. Az első gyanus jelet néhány hét előtt észleltem. Eppen egy vidám előadás volt. Egyik kacagató tréfa követte a másikat, amikor a rádió hirtelen felhőrdült és egy nagyszerűnek ígérkező adoma csattanóját nyelve, jajgatni kezdett...

— Na, mi történt? — kérdeztem aggodva és a készülékhez ugrottam, de hiába csújtattam, egyre keservebben üvöltött. Cirogattam, paskoltam és végül már az oldalát döngtettem, csakhogy elhallgattassam...

— Hát nem önagysága volt az, aki jajgatott? — kérdezte a barátom.

— Persze, hogy nem a feleségem sírt, — vágtam el a kérdezősködést és tovább magyaráztam:

... Ökleimmel úgy dolgoztam a rádót dobózán, mint a nagydobon, amikor kinyílt az ajtó és a szomszédasszony dugta be rajta a fejét. Ijedten érdeklődött:

— Csak nem történt valami baja a kisbabának?

Azt hitte a jóasszony, hogy kislányom elcsúszott és azért jajveszékelt, mert megütötte magát.

A szomszédasszonyt hamar megnyugtattam, bár eleinte nem akarta elhinni, hogy nem a kislányom sír. De amikor a rádiókészülékhez vittem, akkor kénytelen volt meggyőződni, hogy igazat mondtam.

— Valóban így volt, — erősítette meg a szomszédasszony, aki figyelmesen hallgatta beszélgetésünket.

De mondjam tovább.

Utána néhány napig nem volt semmi baj. A rádió jól viselkedett és hiába lestem sánda te kinttettel, úgy látszott, hogy csak átmeneti sirógörccs kinozta szegényt. Sajnos, ez csak látszat volt, mert azután kitört rajta az elmebaj...

Különösen akkor viselkedett úgy, mint egy közveszélyes örült, amikor a különböző harci jelentéseket mondják be. Ha rákezd a bemondó, hogy „a német főparancsnokság közli”, vagy „az angol légügyi minisztérium jelenti”, akkor nero lehet vele bírni. Ilyenkor minden porcikája reszeg és ropog. Katog, mint a gépfegyver és a harcizajt nagykaliberű bombák robbanásának hangja tarkítja. Este, sötétben olyan ez a hangulat, mint valahol Londonban egy légvédelmi

fedezékben, amely fölött légi támadás vonul el és hogy teljes legyen a borzalom, nem felejtí el a szírenák üvöltözését is belevegyíteni a pokoli hangzavarba...

— Jó, jó, — szólt közbe a barátom — de a lakásodból állati hangokat is hallanak a szomszédok...

Hát ez az! Eppen ez mutatja, hogy megbomlott ez a szerencsétlen készülék. Mert mi történt? Az egyik reggel hiába vártam a torna bejelentését. Ehelyett a rádióm elkezdett kukorékolni. Olyan élthüen utánozta a kakas hangját, hogy a szomszédban nyomban válaszolt rá a baromfi-had...

Előszérrel utánozta a különböző állatok hangját. Hogy ezt bebizonyítsam, bevittam barátomat a készülék elé, amelyet bekapcsoltam. A rádióm nyomban megérezte, hogy idegen van a lakásban, mert ugatni kezdett. Olyan mérgesen csaholt, hogy barátom ijedten ugrott el mellőle, mert attól félt, hogy a veszett készülék még a lábába harap. Az ugatás valóban jól sikerült. Előföltött örömeiben nyomban megszeliődött és mélabúsan bögni kezdett, mint egy jámbor tehén.

AZ ÖRÖK BÉTEG

Sok évvel ezelőtt történt. Az öcsémel még mindaketten rövid nadrágban jártunk.

Nagyszüleink a gyárvárosi szállókban laktak és minden második napon meglátogattuk őket. Kakukos óra volt náluk és egy zongora, amelyen kedvünk szerint kitombolhattuk művészi hajlamainkat. A látogatásnak az az érdekessége is volt, hogy a gyárvárosi vasúti hídon kellett áthaladni. Először is temérdek lépcsőn mentünk fel és itt mindig nemes versengés támadt köztem és az öcsém között, hogy ki tud több lépcsőt egyszerre átugrani. A csúcseljesítmény nálam negy lépcső volt és az öcsém hiába akart lelapálni. Csak egyszer sikerült neki is majdnem átugrnia mind a négy lépcsőt. Ha akkor az apám idejében meg nem fogja, alighanem néhány hétig aszeretett öcsém sebesült orral máskzált volna a városban. Ez a végét is jelentette a nemes versengésnek, mert az apám lefújta az egészet. Igazán kár, hogy így történt, mert akkor erősen meg voltam győződve, hogy nemsokára öt lépcsőre sikerül feljavítanom a csúcsteljesítményt. Titokban próbálkoztam is otthon. De csak titokban, mert egyszer meglátták és kérdezték, hogy mit ugrárok. En vizont nem voltam hajlandó elárulni semmit és erre nevettek rajtam, hogy lám, az ifjúúr nem tudja, mit csinál.

A hídon áthaladni nem volt olyan könnyű feladat a szüleimnek. Az öcsémel úgy igyekeztem rendezni a dolgot, hogy belekerüljünk a legnagyobb füstbe. Csakhogy itt megint elváltak a nézetünk. Az öcsém ugyanis a szép fehér füstöt szerette, én meg a feketét. Ez valahogyan jobban illett férfiúi méltóságomhoz. Meg aztán a fehér füstöt lenyelni korántsem jelentett olyan férfias feladatot, mint a fekete füst belélegzése. Még most sem értem, hogyan szerethette valaki azt a vacak fehér füstöt, amelyből csak bárányfelhők lesznek. A fekete füst viszont ha elszáll, viharfelhő lesz belőle. Vagy legalább is esőt hoz. De hogy a bárányfelhők mire valók, azt még ma sem tudom egészen.

Aóban viszont igazat kell adnom az öcsémnek, ha visszagondolok a füstökre, hogy a fekete füstnek sohasem fűtyült a mozdonyvezető. A fehér füst kikövelésekor viszont sokszor fűtvültek a mozdonyok. Biztosan nekik is a fehér füst volt a rokonszenvesebb. Képzelnéni szüleink nagy örömet, amikor beleugráltunk, ki-ki a maga kedvenc füstjének a kellős közepébe. Hogy mi volt ebben az élvezet, azt hiába magyaráztuk meg nekik annak idején.

Mikor eleget bámészkodtunk, eleget láttunk vonatot, vágányt, váltót, mozdonyt és szeneskocsit, akkor hajlandók voltunk továbbmennni. Egyet nem tudtam akkor megérteni: ha már a nagy mozdony után ott van a kis szeneskocsi, miért nem tud az magától menni? Miért húzza a nagy a kicsit? Miért parancsol mindig a nagy a kicsinek? Akkor elhatároztam, hogy majd feltalálok egy olyan szeneskocsit, amely magától jár. Otthon már meg is valósítottam ezt a tervet. A szeneskocsihoz hozzákapcsoltam a mozdonyt és így indultunk a világkörűli útra.

Ezt is olyan kitünően utánozta, hogy akár meg lehetett volna fejni. Azután még fűtyörészetti trillázva, mint a nemes kanári madár és amikor elunta magát, hortyogni kezdett, mint az alvó...

A barátom most már elragadtatással figyelte a különös produkciót és azzal a kéréssel fordult hozzám:

— Nem adnad el nekem ezt a rádiót?

Meghökkenve néztem rá:

— Miért kellene neked ez a rádió?

— Miért? Micsoda kérdés! Mert te talán nem szoktál bömbölni, ha a feleséged pénzt kér, vagy a gyerek rosszkodik? Ilyenkor egy gombnyomás ezen a rádión és a gép ordíthat, mint egy vadállat. Ha a hitelező jön, jajveszékélhet, esetleg ugathat és ráugorhat... Ha elalszol és nem ébredsz fel idejében, kukorékol, ha nincsen pénzed, tejrre és a gyerek bög, versenyt böghet veled; ha nem kész idejében az ebéd, tombolhat és ha nyomasztó gondjaidtól nem tudsz aludni, hortyog helyetted...

Sajnálkozva tuskoltam ki a lakásból a barátomat, akit a nagyszerű kilátások egészen megzavartak és elhatároztam, hogy mégis megjavítatom ezt az örögd által megszállott masinát, mielőtt a háziúr kidobtat és a szomszédok által meggyilkolva engem földelnek el helyette...

(kafer)

A hídról le is kellett jönni. Itt megint kezdődött a versengés, de ezen a téren az öcsém volt az elsőbbség, azt már bevallhatom ma, ha mindjárt szegyenkezve is. Leértünk a hídról és most már véget is ért a mi birodalmunk. Szépen, illedelmesen kellett menni, nehogy elvigyen a cigány. Mozdony, autó nem járt erre felé és még a libákat sem volt szabad görönggyel megdobálni. Csak beszélgetni volt szabad, de már ujjal rámutatni arra, amiről beszélgettünk, azt már nem csinálhattuk. Az első saroknál be kellett fordulni balra. Ennek a háznak a kertjében mindig egy szomorú öreg úr ült toloszékben. Egyszer megkérdeztem az apámat, hogy ha nagy leszek, én is kapok ilyen szép széket? És akkor azt mondta az apám, hogy ne kívánjam ezt, Isten metsen meg ettől.

Attól kezdve érdekelni kezdett az az ember, aki olyan székekben ül, amelynek kereké van és mégsem jó, hogy az ember ilyesmihez jusson. És akkor hallottam egyszer, hogy az apám, meg a nagyapám erről az emberről beszéltek. Azt hit-ték, hogy mi-gyerekek kint játszunk az udvaron és nem halljuk, mit beszélnek. Engem akkor jobban érdekelt a felnőttek beszélgetése, mint a Zsoli kutya. Megtudtam, hogy az az ember a kerekékes székekben nemsokára meg fog halni. Az apám mondta ezt és én tudtam, hogy ő nem hazudik soha. Azóta mindig szomorúan néztem azt az embert és könnyes lett a szemem, ha láttam. A torkomban éreztem a fájdalmat, mert nagyon sajnáltam. Pedig én boldog lettem volna, ha nekem lett volna egy ilyen székek, melyben utazni lehet. Elhatároztam, hogyha meghal ez az ember, próbálok beszélni apámmal, hátha megveszi nekem.

Több hónapig jártunk a szállókba, de az ember mindig ott ült a napon a székekkel. Néha még mosolygott is és az nekem nagyon fájt akkor. Hát ő nem tudja, hogy mi vár rá? Aztán meghalt a nagyapám és a nagyanyám a városba költözött. Már nem jártunk a szállókba és elfelejtettem azt az embert is a sarokház kertjéből. Azóta tizenöt év múlt el. Az apám is meghalt azóta. Sok minden változott.

Néhány héttel ezelőtt lett volna szüleim húsz éves házassági évfordulója. És azon a napon elindultunk anyámmal felkeresni a régi emlékeket. Így kerültünk ki megint a gyárvárosi szállókba. Már nem ugráltunk a vasúti híd lépcsőjén, már nem voltam boldog, mikor láttam, hogy a mozdony csak fekete füstöt ereszt ki magából. És megálltam, hogy bele ne kerüljek a füstbe. Már nem sokra emlékeztem és az utat sem találtuk volna meg, ha az édesanyám nem vezetett volna. Annál a sarokháznál azonban az eszembe jutott minden. Mert a kertben ott ült a toloszékben az az ember, akit annak idején olyan nagyon megsajnáltam. Még több volt a ránc az arcán, a haja már egészen fehér volt. Olvasott, szemüveg volt az orrán. És egyszer csak elmosolyodott... Olyan furcsa volt ez a mosolygás.

Gerthesi Béla

GY ÉLÜNK MAJD 1965-BEN!

Vizből, szénből és levegőből készül a harisnya, üvegből a szövet, az üveg viszont gyantából. — Az amerikai laboratóriumok mesés kísérletei

Amerika tudományos intézeteiben, laboratóriumában változatlanul folyik a kutató munka. Egy amerikai tudós: Edward Pendray kérdést intézett az amerikai egyetemekhez, laboratóriumokhoz, a nagy gyárak kutató osztályaihoz, hogy jelenleg milyen problémákon dolgoznak, milyen anyagok, készülékek, eljárások tökéletesebben fáradoznak. Ezekből a válaszokból Pendray képet akart nyerni arról, hogy

milyen lesz az élet huszonöt év múlva a földön.

mindennapi élet nyoma legalább negyedszázaddal kullog a tudományos felfedezések és vívmányok mögött, ennyi ideig tart, amíg egy új találmány a tudós szobájából, vagy a laboratóriumokból közhasználatba kerül. A vitaminokat 28 év előtt fedezték fel és csak néhány éve tudták a laikusok,

a villamos főzés három évtized múlva került csak a lakásokba,

televízió pedig, amely 1940-ben Amerika új és népszerű szórakozása, 1884-ben került először bejelentésre a szabadalmi hivatalban.

A beérkezett tudományos válaszok a következőképpen festik le az emberiség életét 1965-ben:

A lakásokat nem szénnel, olajjal, vagy vízzel fogják fűteni. Ez a fűtési mód teljesen elavult és nem gazdaságos. Ezek a fűtőeszközök csak a levegőt melegítik és ez a megmelegített levegő melegíti aztán a szobát — ez kétségtelenül nagy energiapazarlással jár. Huszonöt év múlva

infravörös sugarakkal, vagy magasfrekvenciájú hullámokkal fűtenek majd.

Mindkét megoldás nem közvetve, hanem közvetlenül melegíti az embert és a hőenergia nem pocsékolódik a levegő felmelegítésére. Az egyik amerikai tudományos intézetben már ilyen 1965-ös módon fűtik a laboratóriumot:

a tudósok inguájában ülnek és dolgoznak, a testük kellemesen meleg — pedig a szobában nulla fok alatt van a hőmérséklet!

Irigylésreméltó dolguk lesz negyedszázad múlva a nőknek:

a háztartás alig ad majd munkát.

Pendray így írja le az otthonában dolgozó nőt:

„Kint hideg tél van, de a konyha ablaka tárva-nyitva. Sehol sem látni régimódi kályhát, de a háziasszony nem érzi a hideget, láthatatlan sugarak melegítik.

Infravörös lámpával főzi a burgonyát, amely a víz-farmon termelt. (A víz-farmon sugarakkal és kémiai szerekkel gyarapítják a növényeket és évenként négy termést produkálnak.) Az infravörös lámpákkal élvezet és gyerekjáték a főzés ezek olyan pontosan irányítható hő termelnek hogy már az 1940-ben végzett kísérleteknél is infravörös sugarakkal

megfőztek egy jégbe fagyasztott tojást — anélkül, hogy a jég elolvadt volna.

A konyhában dolgozó asszony szénből készült harisnyát, üvegből szőtt ruhát visel. Főzés közben a televíziós-készülék figyel, amely eseményeket, színdarabokat, divatbemutatókat közvetít. A plasztikus anyagból készült ház takarítása percek alatt kész.

Por úgyszólván sehol sincsen a lakásban, elektromos készülék tisztítja a levegőt, nem engedi be a port és a bacillust. 1965-ben a levegő nem járhat szabadon a lakásokban. A levegőnek mielőtt a szobába kerül, előbb elektromossággal feltöltött rétegen kell keresztülmennie, azután fémlapokon, amelyek ellenkező előjelű elektromossággal telítettek. Ezek a lemezek felfogják a port és kormot, sőt a bacillusokat is.

Fontos szerepük lesz a jövőben az ultraviolet-lámpáknak. Ezeket ma is használják már nagy amerikai éttermekben evőeszközök és poharak sterilizálására és a kórházakban ezzel világítják a műtőket, mert ennek a lámpának a fénye megöli a baktériumokat. 1965-ben — véli Pendray — járványok idején (amelyek bizonyosan igen ritkán lesznek) nem kell bezárni az iskolákat, mozikat, színházakat, hangversenytermeket, sőt kötelezővé teszik majd, hogy a lakosság ezeket a helyiségeket felkeresse, mert itt

egyszerre sok embert lehet bacillus-ölő ultraviolet lámpákkal besugározni és így a járvány terjedését megakadályozni. A legnagyobb átalakulást a Nap energiájának munkába fogása okozza majd. E téren Dr. C. G. Abbot kísérleteit tartják a legeredményesebbnek. Ez az amerikai tudós egyszerű és olcsó gépet konstruált, amely

alumínium-tükröre gyűjti a napsugarakat és a tükröz óraszerkezet segítségével állandóan követi a Nap útját. Abbot napgépe mindennemű főzést nagyszerűen elvégez és éjjelen át nagymennyiségű vizet melegít fel. Kaliforniában máris többszáz ilyen gép van használatban a farmokon. Ennek a napenergiagépnek tökéletesítése 1965-ben lehetővé teszi, hogy

egész országokat egy helyről lássanak el napenergiával.

Sőt megoldják majd azt is, hogyan lehet a napsugarakat közvetlenül villamos árammá átalakítani. Ha ezt feltalálják, ekkor

minden ház maga termelheti világítását.

A tetőn gyűjtik össze a napsugarakat és ezeket a házban levő készülékek azonnal villamos árammá alakítják át. Ez a probléma ma már olyan komoly stádiumban van, hogy az amerikai „Massachusetts Institute of Technology“ hatszáz ezer dollárt kapott ilyenirányú kutatásokra. Ha ezt megoldják,

a világ képe teljesen átalakul.

a napsugarakból nyert villamos árammal táplált vízművekkel a Szahara-sivatag, Arábia, Palesztina és Ausztrália száraz és lakatlan része termőföldé változtatható és bőven öntözhető.

A világítás terén is teljes átalakulás várható. Ma a villanyáram drótszálhoz ízzásba és ez világít. 1965-ben a villanykörte egészen más elvek szerint készül majd. A lámpát merkurikus gőzökkel és bizonyos kémiai anyagokkal telítik. Ha ezen villamos áram halad át, ultraviolet sugárzás keletkezik, amely az emberi szem számára nem látható. Az ultraviolet sugarak fényre lobbantják a kémiai anyagokat és ezek világítanak. Ilyen lámpák már ma is léteznek és

wattonként harmincszor, sőt ötvenszer több fényt árasztanak,

mint a mai normál villanykörte. Egy másik népszerű világítási mód 1965-ben: a falakat kémiai anyagokkal vonják be, amely világít, ha ultraviolet sugarakat irányítanak rá. Lámpára nem lesz szükség.

a falak világítanak s az ilyen szobában sehol sem lesz árnyék, vagy sötét sarok.

A ruhaiparban teljesen átveszik a vezető szerepet azok az új anyagok, amelyek mostanában kerülnek forgalomba. Első helyen kell említeni a Nylon nevű fonalat, amelyet

vizből, szénből és levegőből készítenek egy amerikai gyár. A Nylon-harisnya má

kapható Amerikában: olyan erős, mint az acél és olyan finom, mint a

pókháló.

A Vinyon nevű anyag petróleumtermékekből készül és teljesen gyűrődésmentes, víz- és tűzbiztos és rugalmasabb, mint a selyem. Ezek a szintetikus fonalak 1965-ben nemcsak Japán selyemiparát teszik feleslegessé, hanem nagyrészt betöltik a pamut és gyapjú helyét is.

Úvegfonalat már ma is készítenek. Ezek olyan vékonyak, mint az emberi hajszál egy nyolcad vastagsága. Az üvegfonalat rendes szövő- és fonógépeken lehet manipulálni, de az üvegkelme egyelőre nehéz és drága s csak ipari célokra használják. De 1965-ben

a ruhaanyagok nagyrésze üvegfonalból készül

és üvegkalapot és üvegretikült hord majd a dáma.

Az üveg erős versenytársa lesz a textilnek, ezzel szemben a „üvegből készült üveget“ a szénből nyert gyanta fogja kiszorítani. A gyantaüveg átengedi az ultraviolet-sugarakat, — a mai üvegen ezek nem tudnak áthatolni.

Már készülnek is szemüvegek és lencsék ilyen gyantaüvegből, amely teljesen törhetetlen. A gyantaüveg olcsó lesz: 1965-ben körülbelül 500 leért vásárolható az ebből készült komplett szemüveg és

1000 leibe kerül majd a nagyfényerőjű, érzékeny fényképezőlencse.

A földművelés a következő 25 évben nagyobb fejlődésben megy majd át, mint az elmúlt két évezredben — jósolják az amerikai tudósok. Dr. Blakeslee rövid idő alatt újfajta növényeket, új kereszteseket képes produkálni, olyan folyamatot tud létrehozni, amely a természetben csak évszázadok alatt megy végbe.

„Bizalommal tekinthetünk a jövőbe — fejezi be megállapításait Edward Pendray — huszonöt év múlva az emberiségnek kellemes és könnyű élete lesz.“

Csak kik érik meg ezt az aranykort?...

Újabb reménysugár vetődött a rákbetegség elleni szívós küzdelem sötétjébe

Nincsen borzalmasabb betegség, mint a mindannyiunk élete ellen leselkedő titokzatos rák. Bárnan nevezhetnénk ezt a szörnyű bajt a modern bélpoklosságnak, mert ez is még élő állapotban rombolja szét a szervezetet és a legborzalmasabb daganatokkal, fekélyekkel borítja el azt, akit a halállal eljegyzett. A rák meghátrálja a bört, a szemet, a gyomrot, célba veheti az összes belső szerveket és rendszerint mikor felismerik, már minden késő, mert megásta további útját az áttételek révén. Az orvostudomány legnagyobb problémája ez a titokzatos betegség, amelyet mindmáig nem sikerült felismerni, nem sikerült millió és millió kísérlet útján sem megtalálni az okát. A bélpoklosság okát, a Hansen-féle bacillust már sikerült megismerni. A tüdőbaj, a himlő, a kolerá, a tifusz, a gyermekágyi láz és a legtöbb betegség már ismert az orvosok számára, tehát reménységgel léphet a beteg ágyához, hogy azt megmentse, a rákbetegséget azonban még mindig a legsötétebb homály fedi, pedig egyre nagyobb számban pusztítja áldozatait.

Hiába laboratóriumokban folytatott kísérletező munka, hiába a Rockefeller-alapítványok, a legnagyobb költséggel létesített rákkutató és rákgyógyító intézetek, eddig még mindig csak a tapogatózás állapotában van a tudomány, mert nem is tudja, hogy mi a rák tulajdonképpen. A rák valódi oka ismeretlen. Nem tudjuk, honnan támad, hogyan támad, nem tudjuk, öröklődés, vagy hajlam eredménye-e, nem tudjuk bizonyossággal azt sem, hogy a fertőző betegségek sorába tartozik-e, vagy nem, csak az a tény, hogy újabb és újabb műtőorvosok már nem igen mernek keztyűtlen kézzel hozzányúlni a kimetszett rákos képződményhez. Legsürgősebb volna már végre tisztában lenni ezzel a rettenetes betegséggel, mert vagy három évtized óta egyre hevesebben szedi áldozatait. Míg azelőtt leggyakrabban a megállapodottabb kor betegsége volt a rák, most minden korosztályban egyaránt pusztít és megdöbbentően emelkedő a statisztikai arányszáma.

Mint vakötétben a hirtelen támadt fénysugár, úgy hat rák az a jelentés, amely most Berlinből érkezett. Onnan közlik ugyanis, hogy a Vilmos császár-intézetben a Butenan tanár mellett működő orvosok megtalálták a rák kórokozó baktériumát. Ezen hír szerint megtalálták tehát azt a mindaddig meddőn keresett parányi ellenséget, mely az egészséges emberi szervezetet megtámadja és azt robbantásszerűen szétveti. Ha ez a jelentés igaz, akkor megoldást talált az orvostudomány legnagyobb problémája. Ha a rák kórokozóját valóban megtalálták, úgy remélhetjük, hogy csakhamar megkezdődhetik a diadalmas offenzíva a legborzalmasabb betegség ellen. Mert, hogy mekkora nyomorúságot jelentett ez a kór, csak az tudhatja, aki meglátogatott egy rák-kórházat, vagy megtekintette valamelyik klinka rákosztályának betegeit. A poklok kínjait szenvedik át ezek a szerencsétlenek, akiket csak a szüntelenül adagolt morfium réveteg álma csilapít némileg, mielőtt beleroskadnának a minden gyötrelmet szenvedettek a megváltó halálba. Millió és millió megkínzott ember számára jelentene gyógyulást, ha valóban igaz volna ez a hír. De egyelőre mégis fenntartással kell fogadni, mert nagyon sok csalódás volt már eddig. Majdnem minden két-három hónapban, hol innen, hol onnan jön a jelentés: Megtalálták a rák kórokozóját. Aztán bizonyos idő múlva kiderül, hogy mégsem hozta meg az igazi eredményt a felfedezés. Egyszer azonban mégis célhoz fog jutni a tudomány.

Talán most tényleg felfedezték az átkos ellenséget, talán most mégis elérkeztek a kutatók a végcélhoz. Mint ahogy Koch, Pasteur, Hansen és a többiek is végre nagyfokú lencsekörbe hajtották a renitens vadat. Szeretnénk már tudni a további fejleményeket. Minden perc a szenvedések, könnyek tengerét szűrítaná ki. Mert ha igaz, hogy megtalálták a rák kórokozóját, úgy ez lesz a huszadik század legemberesebb és legnagyobb jelentőségű tudományos diadala.

Az égigérő torony

I.

Éppen vége volt az órának, a munkások csoportosan ültek ki a tereméből, a folyosó megtelt kavargó dohányfüsttel, összeolvadó beszédfoszlányokkal, a szélesre tárt ablakokon bezuhogó fénykévekben porzomok táncoltak.

Kékköpenyes altiszt jött a folyosón végig, hangosan kiáltva:

— Ormos úr, Ormos úr, távirat...

Valaki tovább adta a kiáltást:

— Ormos, táviratot kaptál...

Ormos István ott állt az egyik ablakmélyedésben, jegyzetait rakta be a táskájába, ahogy a nevet hallotta, felfigyelt:

— Tessék, itt vagyok...

Néhányan körülfigyelték, barátok, kollégák, kiváncsisággal. Ormos gyorsan feltépte a táviratot. A papíron ez a pár szó állott:

— Apád beteg, gyere azonnal...

Ormos nézte a papírlapot. Az első pillanatban még gondolata sem volt, érzése se. Zúgó üresség, süket csend zuhant le rá. Szédült. Apró tüzes pontok úsztak előtte a levegőben, lassan felfelé. Aztán előtört valami ködös bizonytalan érzés, tompa szibbadás, határozatlan fájó remegés.

Kormanik, a kedves, vékony kis Kormanik aggodva kérdezte:

— Te, Pista, csak nincs valami baj?...

Ormos tévován, halkan felelt:

— Nincs semmi... haza kell mennem...

Elmosolyodott, nem akarta, hogy megsejtsék a valóságot, hogy sajnálják, hangjába könnyed kis vidámságot erőltetett, ahogy mondta:

— No, szervuszatok...

Megfordult és gyors, sietős léptekkel indult meg kifelé. A halk zsongás, amely betöltötte a folyosót, elkísérte egészen a nagy szélesretárt kapuig, ott aztán beleolvadt az ucca hangos, vad lár-májába. Ment, most már lassabb léptekkel, végig az uccák kavargásában, lehajtott fejjel, fáradtan, halálós fáradtan. Ahogy hazatért, a szobájába, végig löbta magát az ágyon és úgy maradt, fekvé, mozdulatlanul, sokáig. Nézte a mennyezet szürkésfehér falát, rebbenéstelen, üres tekintettel. Az életére gondolt és arra, hogy mindennek vége. Vége, egyszerűen, kegyetlenül, vége... Az apja beteg, halálos beteg, másképp miért is hívják haza őt... Igen, az apja meghal és öneki otthon kell maradnia... Kell... nincs más megoldás... hiába... Pedig milyen másképp gondolta el, mennyire másképp... Hogy mérnök lesz... Építész... És a tervei... A házak... Hatalmas épülettömbök... Üvegfalú klinikák... Pályaudvarok... És a torony... Az égigérő torony... és most vége, mindennek vége.

Fojtó, tehetetlen keserűséget érzett és azt, hogy az arcán végigcsurrannak a könnyek.

II.

Az állomáson nem várta senki. Egyedül kellett elindulnia a hosszú úton be, a falú felé. Kabátgallérját feltúrta, mert esett, ködös, olmos, egyhangú eső. A felhők feketén, mozdulatlanul lógtak az alacsony égen. Az út sáros volt, a kerékvágásban sárga vízocsák álltak, a mezők felett a felázott föld párák lélekzete terjengett, szürke, ködös foszlányokban. A falú mozdulatlanul áudt az őszi felütáni csendben. A házak némák voltak, üresek. Az övek is. A konyha üres, hideg. A szobaajtó előtt megállt egy pillanatra. Nehéz, fojtó szorítást érzett a mellében, mintha valaki rátérdelt volna, mintha fojtogatná. Tétova, reszkető kézzel nyomta le a kilincset. Benyitott. Szemben, a megvetett ágyon feküdt az apja, sapádan, fehéren. Az ágy végén állt az anyja és ahogy az ajtónyílás felémelt fejét, az ágyhoz és nézte az apját, a beesett, öreg, fáradt arcot. Csak susogva tudta mondani:

— Apám...

Az öreg ember kinyitotta szemét. Halkan, hangosan mondta:

— Hivattalak... beszélni akartam veled... hogy megmondjam, maradj itthon... dolgozni... érted?...

Ormos intett:

— Ertem...

Az öreg újra kérdezett, halkan, félve:

— Itthon maradsz?...

Ormos ránézett az anyjára, az vissza rá. Nem szólt, de a szemében ott égett a kérdés, az alázatos, asszonyi könyörgés:

— Maradj...

Ormos csendesen mondta:

— Maradok...

Az öreg ember arca megnyihült, mosolygott, szelíden, boldogan:

— Jól van, — susogta, — most már jól van... én elmehetek... Itthon maradsz... Hidd el, csak a

munka nagy... A föld... Dolgozni kell... Szántani... Vetni... Csak az a boldog, aki így él... Ez az élet... És a föld jó... Hála... És szeretni kell... Nagyon szeretni... És nem adni oda másnak... Senkinek... Egy rögtön sem... Érted... A föld a miénk...

Elhallgatott, a beszéd kifárasztotta, lehunyta szemét.

Ormos pedig az ablakra nézett, amelyen olmosan, egyhangúan doboltak az esőcseppek. Minden csupa kőd volt. Összefolyó, végtelen, halálos kőd...

III.

Hazajött a temetésről. A ház csendes volt, üres. Az öregasszony könyvtől égett szemmel ült az asztal mellett, maga elé meredve, mozdulatlanul.

Ormos odalépett az ablakhoz és kinezett. Fent az égen már szétfoszlottak a felhők, a dombokról idevilágítottak a ragyogó mezők.

Ormos halkán megszólalt:

— Kimegyek a földre...

— Az asszony bólintott:

— Menj...

Délután volt, tiszta, őszi délután. A falu lustán,

boldogan nyújtózott végig a völgyoldalban. A mezők felett meleg fény ömlött végig.

Ormos kiért a földre.

Az útszélen megállt, nézte a barna hantokat, a parányi kis zöld búzadárdákat, a vetést. Csend volt zúgó, mély csend. Valahonnan a messzeségből sohajlás indult meg és friss, nyers illat. Az élet erős tiszta, ziháló lélekzete.

Ormos felnézett az égre.

Fent felhők úsztak, nagy kavargó felhők. Egyik most ért a nap elé, Ormos nézte. A felhő nagy volt, olyan, mint valami torony... Igen, mint egy torony... Ott, alul az oszlopok, azon az ívek és tetején a magasba törő csúcs... a torony... a égigérő torony...

Talán egy pillanat volt csak az egész, aztán szétszakadt a felhő. Apró, örvénylő foltok rohantak tovább, beleesve, beleolvadva az ég tarkaságába. Es már ragyogott a nap, a mezőn újra fény ömlött végig, arany, lángoló aranyfény. És a keskeny, hegyes búzaszázakon vízgyöngyök villogtak tarkán, ziháló nyomasztan.

Ormos elmosolyodott:

— Milyen szép a vetés...

A búzatábla közepén kenderike raj rebhent fegyors surrogással tünt el a dombhajlat szelíd hulláma mögött. Aztán csend lett újra, nagy, boldog békés csend...

Pados Pá

Párisi éjszakák 1940. szeptember elején

Párisból írják: Hosszú, egyszólamu sirámmal felsokoltanak a rendőrhívó készülékek: a gyér járókelők léptei gyorsabb ütemet kezdenek verni a járdán; a St. Augustin-templom toronyórája tizenegyet kongat; rendőrautó hangszórója recsegi bele az éjszakába:

Záróra! Hajnali öt óráig mindenkinek otthon a helye!...

Percek aiatt csönd borul a városra.

Nesztelen lépéseim gépiesen igazodnak az előtem haladó német katonasízmák patkócsattogásainak üteméhez. Magamra maradok Páris! Sötét van. Hetven-nyolcvan lépésnyire egymástól bágyadt, kis fénytöcsákat ejtenek az aszfaltra a lombok között megbúvó uccalampák. Sápkosós útjelzők ájult városban... Se fülnék, se szemnek nem izennek az élettelen ablakok... Pedig

a város lakosságának egyharmad része már visszatért.

A nap némely óráiban most már emberhullámok hóm pölyögnék a Champs Elysées-n, meg a Szent Lazare pályaudvar tájékán. Akad pillanat, amikor elkapja az embert az örök Páris hétköznapi sodra. Az üzletek, áruházak tömve vannak.

Az emberek vásárolnak... azt ami éppen kapható.

A kávé, a csokoládé, a sajt ritka csemege. A selyemharisnya elfogyott. A félkilónyi havi cukor-rátáért sorba kell állni. Van rá idő bőven: a lakosság fele munkanélküli várja a holnap csodát, amely újra keresetbe juttatja majd... Mikor?

— Minél előbb! — véli az optimista. — Végére is az a legfontosabb, hogy meginduljon a termelés. Ha már elvesztettük a háborút, igyekezzünk legalább megnyerni a békét...

— Felelősség! — kiáltják a politikusok. Lesújtani a felelősökre. Nem pedig megvert generálisokat dekorálni...

— Minden mindegy — mondják a pesszimisták. — A gazdagok a pénzükkel együtt lógtak meg. Pénz nélkül pedig nem lehet üzembe helyezni a gyárakat...

A párisi lapok ontják a vezércikket, amelyek a kormány Párisba való visszatérését sugalmazzák, sürgetik, kéri, követelik.

Egyes miniszteri hivatalok vissza is tértek már, az Igazságügyi Palota termeiben újra mozgalmas az élet, de maga a kormány csak nem jön. Laval itt járt napokig, de mit sem végzett. Megalakította a Francia Gazdasági Kamarát, amely a gazdasági élet ujászúitetéséhez szükséges tőkét a francia föld telekértékéhez viszonyított bankjegy kibocsátásában és a befektetendő munka gyakorlati értékében látja. Országszerte tiltakoznak az ellen, hogy a háborús passzívák az adózó polgárság terhére irassanak. Nem kétséges, hogy az „egyesülés”-ben látott nemzeti erő, a „munka-tőke”, meg ehhez hasonló jelzavak a német ideológiai fel való igazodásról tesznek tanúságot.

És mégis... a politikuskok kiállításában van valami a régi politikai pártállás attitűdjéből. Ez természet

is! Az utolsó másfél század légkörében kialakult francia jellem számára a politika nélkülözhetetlen elem: mindennapi kenyér... A materiális értelemben vett mindennapi kenyér nem hiányzik.

Nincs is kenyér-fejadag.

Csak éppen, hogy nem mindig lehet rá vajot kenni, s nem akármikor lehet tejsze mártani.

Hús, meg főzelék egyelőre van elég.

De a megszokott, közönséges, vörös asztaliborban napról-napra nagyobb a hiány. A bortermelel Franciaországban ez érthetetlen s magyarázatot csak szállítási nehézségekben lehet rá találni. A dolg természetéből folyik, hogy a vasút elsősorban a megszálló sereg szükségleteit kell, hogy szolgálja ki. Ugyancsak érthető okokból a benzinkészlet is csak másodsorban állhat a polgári lakosság rendelkezésére. Ahova nem jut el a rendszeresen közlekedő vidéki vasút, vagy a „metro”, ott a párisi konglomerátum élete ma gyalog jár... vagy legfeljebb biciklil.

A kerékpár „divatja” ma nagyobb, mint valaha!

A menekülés napjaiban rengeteg hanyódott el belőle az utak mentén törömenylen vagy gazdát cserelvén, minden adás-vételi formalitás mellőzésével. A biciklijüket eldobált polgárok most visszatérvén új kénytelenek vásárolni, ami ma nem egyszerű dolog. A szaküzletek kiürültek. Csak egyes szerelőműhelyekben lehet rendelni, ahol van még alkatrészek. Az ára, természetesen, kétszeresen a két hónappal ezelőttinek.

Autobusz és taxi csak a multak emléke a mai Párisban.

Az állomásokon gyaloghordárok, meg kézi tolokócsik várják a bórönddel érkező utasokat. Imitt-amott felbukkan az uccákon egy-egy feketére lakkozott baktár, békés, szabadságot remonta vonja tempós ügetésben. Mint egy mult századvégi képes újságból kivágott illusztráció. Rikító anakronizmus a Champs Elyséesen, amely felett ugyanakkor modern német repülőgépek búgnak. Mikor lesz megint benzín, hogy Páris újból éltsse az autóforgalmat? Ki volna a megmondhatója? De nem lehet ölbetett kézzel várni az idők változását! Valamelyes megoldást kell találni. A mérsékelt üzemmel újraindult

autógyárak főproblémája most a benzinhajtású motorok átalakítása gazogénes hajtásúra.

Benzin-gáz helyett „erdő-gázzal” fogják működtetni a motor dugattyuit: vagyis faszénből előállított szénoxidokkal. A találmány nem új. A francia ipari csupán egy, a gondatlan jólét idején elejtett fonalat veszi újra kezébe... Most, éjjel tizenegy után a párisi polgár kinyitja sötét szobájának ablakredőnyeit, hogy bebecsassa hálószobájába a nyárvegi éjszaka enyhén hús fuvalmát. A forgalommentes utcák csöndjében hamarosan elszenderül s arról álmodik, hogy szent herdat a pincéjébe a jövő tél hidege ellen. Szegény párisi polgár, taval ilyenkor még azzal sem törődött, hogy a szentet bányásszák-e, avagy úgy terem-e, mint az alma a fán...

(←)

PÁRBAJ

Irta: BÉRCZY LAJOS

Ez a párbaj egy kis mezővárosban történt, de nem most, hanem még az úgynevezett békekorszakban. Visszaemlékezni rá ma — úgy vélem — két okból érdemes, ha kurta percekre is. Először, mert nem nélkülözi a párbajoknál egyébként szokatlan vidám elemet, másodsor, mivel — a végén kiderül — igen figyelemre méltó bölcsesség is lakozik benne.

Mint az egyik duelláns segéde, magam is szereplője voltam ennek a különös párviadalnak. Két nappal előtte érkeztem a városkába s úgy kerültem bele, hogy azon az estén nagy muri volt a kaszinóban s ezen a mulatságon történt a párbajra vezető összekoccanás. Az persze külön hajléka volt a keve-kavicsosi humor-fának, hogy engemet, mint az ottani társaságban járatan, fiatal tanárt belé vontak az ügybe, anélkül, hogy felvilágosítottak volna.

A mulatságon többek között feltűnt nékem, hogy a járásbíró és az adóügyi jegyző felesége kellemetlen megjegyzésekkel bosszantják egymást, például, amikor a járásbíróék, jó későn megérkeztek, a jegyző ezekkel a fullánkossal szavakkal fogadja mezedés hangon:

— Elkéstetek, édesem, nagyon elkéstetek. Persze, az öltözködés és egyebek... De legalább nem pazaroltátok az időt hiába, Tercsike (a bíróné húga) ma olyan fiatalos...

Erthető, hogy a járásbíróé nem maradt adós:

— Csak fiatal, édesem, csak fiatal. Persze nem lehet mindenki olyan csik libuska, mint a te libolyád...

— Sajnos, édesem, ezen a koron is át kell esni a lányoknak. Tizenöt év előtt Tercsike húgod is átcsúszta rajta...

Később megtudtam, a két hölgy közötti viszály ártatlan oka az új aljárásbíró volt, akire egyaránt szerették volna kivetni a férjfogás hálóját.

Éjfél után a járásbíró valami semmisségen összeszólalkozott a jegyzővel. Az is feltűnt, hogy fél óra múlva már rebeggették a párbajt s valódi okául nem a cigányozás miatti nézeteltérést emlegették, hanem a két asszony feszült viszonyát. „Ezek a kisvárosiak nem tudnak titkot tartani!” — gondoltam magamban csodálkozva, hiszen már az asszonyok is tudják, hogy a járásbíró és a jegyző párbajozni fognak. Jól látható a viselkedésükön a zavart ijedség...

De hogyan is gondolhattam volna az igazságra?!

... Harmad nap korán reggel kocsival jött értem Gyula bácsi, a járási számvevő és Keve dr. orvos. Kissé elfogultan ültem melléjük, mert ez volt a párviadalok terén első szereplésem és azt hittem, fontos személyiség vagyok. — Hol vannak a fegyverek? — kérdeztem Gyula bácsit. „Mögöttünk hozzák szekéren!” — felelte hanyagul s egy kulacsot vett elő. „Na szervusz, öcsém, hancut az úr!” — húz egyet a kulacsból s átnyújtja nekem. „Szervusz Gyula bátyám!” — rebegem megfogottan s én is nagyot húzok belőle. Borzasztó erős pálinka volt benne, jőféje köhöggetős. „Koc, koc!” — enyelgett az öreg úr és az orvost kínálta. Ő is ivott, de nem köhögött tőle. Egypárszor még meghúztuk a kulacsot, míg odaértünk a kiserdő tisztásához. Mi voltunk az elsők. Kiszárvátva a mögöttünk haladó szekér is megérkezett. Mennyő nagy ládát emeltek le róla s egy fa alá helyezték el. Minek ide egy láda fegyver?! Megnéztem az óramat: hat óra.

— Jöhethének már — mondom fontoskodva, az ellenfélre célozván.

— Majd itt lesznek. A párbaj nem árverés, ahol a végrehajtónak nem szabad elkélni — oktat Gyula bácsi.

— Este hallottam, hogy a másik doktor nem jöhet, kiszállása van — mondja tovább.

— Hát akkor mi lesz? — kérdeztem ijedten.

Gyulabá legyint:

— Semmi baj, kijön helyette a lódoktor. Megrökönyödtem.

— Az állatorvos! — kiáltottam — „párbajhoz?”

Gyula bácsi nevetett.

— No, no, mit izgulsz? — kiáltott rám az öreg úr. — Mi csak a lényegre nézünk, a lényeg pedig az, hogy elégtétel adassék és vétecsék, ezt pedig a lódoktorral is elérhetjük. Nem igaz?

— Igaz, igaz, — szoltam kevés meggyőződéssel.

Negyed hétkor megérkezett segédeivel és az állatorvossal a járásbíró is. Mi, segédek a nagy láda körül csoportosultunk. (Szent Isten! Ebben talán ágyú is van, gondoltam.) Az orvosok műszereikkel foglalkoztak, Gyula bácsi előveszi a kulacsot, iszik és ezekkel a szavakkal

SPORTESEMÉNYEK

Három nemzeti bajnoki mérkőzés lesz ma városunkban

A mai, vasárnapi sportprogramon három nemzeti bajnoki mérkőzés szerepel. A Ripensia csapata délután négy órai kezdettel az Electrica pályán A-liga mérkőzést játszik a bucarestii Unirea Tricolor együttese ellen. Dél előtt tizenegy órakor az Electrica-pályán az Electrica-CAMT B-liga mérkőzést bo-

nyolítják le, míg a Banatul-pályán délután négy órai kezdettel a Chinezul mérkőzik a Rapid ellen. A Chinezul-Rapid mérkőzés előtt érdekes kézilabda mérkőzés lesz a Rapid és a fővárosi CFR kézilabdázói között.

Sporthírek mindenfelől

A Régner testvérek Magyarországra távoztak.

A Gloria összeállításában váltózás állott be. Régner II. helyett Pintea, a Crisana CFR volt hátvédje játszik. A Régner testvérek ugyanis Magyarországra távoztak.

Orza Bucurestibe érkezett. Orza, a Venus válogatott játékos, akiről eleinte az a hír terjedt el, hogy Targul-Muresen marad, mivel ott háza, földje és vendéglője van, a napokban megérkezett Bucurestibe, ahol játékosársai legnagyobb ámulatára megjelent a bajnokságot edzősén. A játékos kijelentette, hogy továbbra is a Venus csapatában fog játszani, éppen ezért már résztvesz a csapat vasárnapi bajnoki mérkőzésén.

Hatiegan dr. román labdarúgócsapatot szervez Clujon. Hatiegan dr., a magyarországi románok vezetője, aki nagy híve a sportnak, elhatározta, hogy a Clujon maradt Victoria és Universitatea játékosai közül egy román csapatot állít össze, amely résztvesz a délmagyarországi bajnokságban.

adja át Kukucsnak, az egyik segédnek: „Adom tisztességgel!” — az átvései s ezt mondja: „Fogadom becsülettel!” — és miután ivott, tovább adja a másik segédnek az első jelmonddal, ő pedig nékem. Így megy ez körbe háromszor, azután Gyula bácsi abba hagyja:

— Térjünk a tárgyra, urak. A feltételek: Először pisztoly, egyszeri golyóváltással, harminc lépés távolság, öt-öt lépés avans. Sérteletesség esetén folytatva karddal, bandázs, végkimerülésig.

— Helyes — bólintottunk. Következett a felhívás bekielésre, de egyik ellenfél sem kívánt élni vele.

Gyula bácsi: — Most vegyék elő a pisztolyokat. Felnyitja a ládát s kivessz egyik rekeszből két ócska pisztolyt. Riadtan nézem a mordályokat. Lehetnek vagy százötven évesek. Muzeumba való.

— Ezekkel a pisztolyokkal akartok ti párbajozni? — kéredezem megbotránkozva.

Nevetnek.

— Miént ne — válaszol Gyula bácsi. — Mi történelmi alapon állunk.

Még jobban nevetnek.

Kukucs: — Mi nem szegyeljük őseink fegyvereit.

De ezeket a fegyverekkel nem lehet löni! — kiáltom indulatosan.

Gyula bácsi felel: — Erős tulzás, az egyik majdnem mindig elstül, a másik ritkábban, de ez diszesebb.

Kezdtom rosszat sejtteni.

— Meg szokták legalább tölteni ezeket a mordályokat? — kérdem gúnyos hangon.

Kukucs: — Meg-e, de meg ám. Idéss! Itt a puskapor, golyó, meg a kapszli. Töltsd meg szeme láttára a pisztolyokat, Arvay.

Megtörténik.

— Felállani! — vezényel Gyula bácsi, miután kilépte a távolságot. Ez is megtörtént. Mint sértelet, a jegyző lött először. Pisztolya csütörtököt mondott. A járásbírónak sikere volt, elstült a mordály. Erős dörménés. Mindkét fél sérteletlen maradt.

— Lajos fiam, — mondja nékem Gyula bácsi — keresd meg a golyót, mert ha a rendőrség megtalálja, bajba jutunk.

Persze, nem leltem meg, hiszen akkora volt, mint egy kis mogoró. Vigye az ördög — gondoltam — móka ez tisztára, operett, vagy inkább bohózat...

Közben Gyula bácsi kijelentette, hogy a pár-

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJSZAKAI SZOLGÁLATA:

Vasárnap, szeptember 15-én a következő gyógyszerházak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a Reg. Ferdinand úton levő Salvator gyógyszerház.

Gyárvárosban a Daclor uca 10 szám alatt levő Kovács dr. gyógyszerház.

Erzsébetvárosban a Ciprian Porumbescu utcában levő Sárgea gyógyszerház.

Józsefvárosban a Dragalina téren levő Csillag gyógyszerház.

Mehalában a Corvin gyógyszerház és Újkisbónán Panajoth Ernő gyógyszerháza állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Hétfőn, szeptember 16-án a következő gyógyszerházak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a Libertatii téren levő Jahner Carol gyógyszerház.

Gyárvárosban a 3 August úton levő Löw gyógyszerház és a Petru Maior téren levő Meiszner gyógyszerház.

Erzsébetvárosban a Lahovary téren levő Cristea gyógyszerház.

Józsefvárosban a Bratianu uca sarkán levő Craciun gyógyszerház.

Mehalában a Corvin gyógyszerház és Újkisbónán Panajoth Ernő gyógyszerháza állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

baj első részét Isten segítségével szerencsésen befejeztük, tíz perc szünet. Ez alatt megismételtük az „Adom tisztességgel!” ivási mókát.

Letét a szünet. „Munkára, urak!” — kiáltotta Gyula bácsi. Következik a páros viadal második és befejező része, a kard, vegyük hát elő a kardokat. A ládából előkerül két régi szablya, de az egyik jóval hosszabb, nehezebb, mint a másik. „Hűjnye, a kis kísit neki! Ezek nem párosak. Na, nem baj, majd csak megleszünk ezekkel is. Van nekünk erre is szabályunk: „Ha hosszú a kardod, kurtítsd egy lépéssel.”

„Ez hosszú a kardod, kurtítsd egy lépéssel.” — „Ez hosszú a hosszabb karddal alighanem még Kinizsi hadakozott!” — mondom. „Lehet!” — véli Kukucs — „annál nagyobb tisztesség nekünk!”

Megpróbáltam tiltakozni, de lehurrogtak s csak ennyit mondhattam: „Egyik úr se bír véle egy kézzel.”

„De foghatja két kéze is!” — vágott vissza Kukucs. „Megálljatok, ez egy nagyon érdekes jogi probléma: Foghatja-e a fél a kardot két kéze?...”

— kiabált Arvay, aki ügyvéd volt civilben. Őt is lehurrogták és sorsot húztak. A nehezebb kard a jegyzőnek jutott. „Bandázásokat elő!” — kiabált Gyula bácsi. Arvay kiszed a ládából két vattás takaróból összevarrt hűvédőt, felkötik a felekre. Nem látszik ki csak a fejük és az alsó lábszárak.

„Cirkusz!” — sziszegem dühömben és rettenetesen szegyeltem magamat. De már felállottak a felek s hangzik a vezényszó: „Rajta!”

Eszeveszett csapkodás egy pár pillanattal s a jegyző, aki lehunyt szemmel hadonászott, lankadni kezd. Gyula bácsi nagyot ordít: „Végkimerülés! A párbajt beszüntetem!”

„Vége a komédiának!” — gondolom s elhatározom, hogy a jegyzőkönyvet nem írom alá.

Amikor erre került a sor s én megkötöttem magamat, Gyula bácsi félrehúzott: „Ide fülel, öcsém!” — mondotta — „felvilágosítalak: Mi is éppen olyan jól tudjuk, mint te, hogy ez nem párbaj, hanem bohózat, de időnként szükségünk van erre a bohózatra, mivel kifelé nagyon is komolynak hat. Akkor rendezünk ilyen mókát, ha az asszonyainkkal már nem lehet birni. Egy komoly párbaj rémvel alaposan megijesztjük őket és utána megint csendesebbek lesznek egy ideig. Ha később ismét a fejükre nőnek — jön az új párbaj. Megértettél?”

— Tökéletesen. Azt azonban nem, hogy miért szoltatok csak most?

— Az külön cirkusz volt... — válaszolt Gyula bácsi jóízű békebeli nevetéssel.

U. i. A ládában pedig főként étel és ital vala bőségesen.

KÖZGAZDASÁG

Az Ugir beszámoló az előző esztendő ipari fejlődéséről

Jó kezdet és háborús nehézségek okozta hanyatlás jellemezte 1939 ipari életét

Az Ugir jelentését most küldték szét a tagoknak és az 1939. évi ipari élet jelenségeit összegezi. Általában kielégítőnek mondja a jelentés az ipari kialakulását. Különösen élénk emelkedés mutatkozik a feldolgozó iparban, így nőtt a bőr-, a papír- és az elektromos-cikkék termelése. A kivonó iparban hasonló lendület mutatkozik. Figyelmremelő főként a fémiparnál jelentkező gépszaporulat. 1937-ben 40 ezer 600 tonna súlyú 3836 millió lei értékű gépet hoztak be, ez a mennyiség 1939-ben 42.800 tonnára és 4339 millió leire emelkedett, ami a belföldi ipari fejlődésének biztos jele.

A nagyiparban tíz év alatt az üzemek száma 8730-ról 3800-ra, a lóerő 497.963 HP-ről 985.463-ra, a beruházott tőke 40 milliárd leiről, 51.320 millióra emelkedett. Az alkalmazott személyzet száma 201.184-ről 298.990-ra, a fizetések évi 7773 millió-ról 9101 millióra emelkedett. A fűtőanyag értéke 1929-ben 2621 millió lei, 1939-ben 3235 millió lei volt. A feldolgozott nyersanyag 1929-ben 29 milliárd 1939-ben 39 milliárd volt, a termelt érték 56 milliárdról 73 milliárdra emelkedett.

1939. év első negyedében volt az emelkedés a legmagasabb, majd visszaesés áll be még az általános európai nyugalanság, később a háború beálltával. Beszerzési nehézségek, nyersanyagárak és pénzügyi tervek szorították a vállalatokat árremlésre, ami a fogyasztástól való tartózkodást váltotta ki. A depresszió másik oka — a jelentés szerint — már 1940-ben volt inkább érezhető és pedig a munkáshiány, szállítási akadály, hitelmegszorítás. Alább adjuk az Ugirnak az egyes ipari csoportokra vonatkozó megállapításait.

A textiliparban az 1938-ban megkezdett beruházások tartottak. A gyapjú, szál és manillafonó üzemek országszáma emelkedett. Ugyszintén a pamutfeldolgozó gyárak gépállománya is emelkedett 14.500 egységre 16.031-re. Ennek dacára a termelt mennyiség 1938 esztendő termelésével szemben csökkent az alábbi felállítás szerint:

Félgyártmányok: (tonnában)

	1938	1939
Kártolt gyapjufonál	6200	6000

	823	900
Fésült gyapjufonál		
Pamutfonál	16.604	12.000
	Készgyártmányok (tonnában)	
Gyapotszövet	21200	20000
Gyapjúszövet	21200	20000
Selyem	1120	1100

1939-ben a belső szükséglet 51—99 százalékban volt fedezve a fonalszükséglet terén, míg a belföldi szövet 97—98 százalékban fedezte a szövetigényléseket.

A fémipar termelési összehasonlítása tonnákban kifejezve:

	1938	1939
Öntött vas	137.000	118.000
Acél	276.000	260.000
Lemez	300.000	310.000

Az alábbi számokból kitűnik, hogy a vas és acéltermelés esett és a szükségletnek csak 70 százalékát lehetett a belföldi termelésből kielégíteni.

A villamosiparban az égőgyárak nagyjában fedezték a szükségletet. Sokkal jelentősebb fejlődés mutatkozott az egyéb elektrotechnikai ágakban. Így míg 1938-ban 25 vállalat 417 millió leit forgalmazott 1939-ben 31 üzem 675 milliót, ami 61 százalékos emelkedést jelent.

A bőrparban a nyersanyag és a tanin hiánya volt érezhető. A nyersanyagellátás szabályozása végett alakult a bőryanagellátó hivatal, az O. D. A. M. P., amelynek működése rövidesen érezhető volt és a nehéz időkben biztosította a bőrgyárak nyersanyagbeszerzését. Az összehasonlítás így alakul:

	(tonnában)	1938	1939
Cserzett bőr		9101	10.500
Cipő		2115	2.600
Szíjak és mellékcikkek		398	600

A hadsereg szükségletével szemben állott a magánfogyasztás csökkenése és így a cipőtermelésben is emelkedés állott be. A bőrtermelés cikkekben is emelkedést mutat, mivel 1939-ben 4400 millió érték áll szemben az előző esztendő 3428 millió forgalmával szemben.

A nemzetgazdasági miniszter bármely iparvállalathoz miniszteri biztost nevezhet ki

A kereskedelemnek és iparnak is be kell illeszkedni az új államrendbe

Bucarestből jelentik: Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök, államvezető és Leon Gheorghe nemzetgazdasági miniszter a következő törvényrendeletet írta alá:

A nemzetgazdasági miniszter, valahányszor szükségét látja, miniszteri biztost nevezhet ki akármely iparvállalathoz, hogy azt beleillessék az új államrendbe.

A miniszteri biztos kinevezése és visszahívása miniszteri határozat által történik, fizetését miniszteri határozat szabja meg és azt a vállalatnak kell viselnie. Ilyen miniszteri biztosok csak vérbeli románok lehetnek, akik még nem kerültek csődbe és akiket nem ítéltek el sikkasztás, hamisítás, bizalmatlan való visszaélés és az állam biztonsága ellen elkövetett bűncselekmények miatt. A miniszteri biztos tevékenységét a miniszteri biztos és rendszabályokat ajánl, jogában áll bármely állami karhatalom, intézmény, vagy hatóság közbenjárását kérnie. Azoknak a vállalatoknak a vezetőit, akik vonakodnak befogadni a miniszteri biztost, vagy annak rendelkezéseit végrehajtani, megbüntetik két hónaptól két évig terjedő börtönbüntetéssel és megvonják tőlük a jogot, hogy tovább foglalkozzanak kereskedelemmel, illetve, hogy kereskedelmi vagy ipari vállalatot vezessenek. A nemzetgazdasági miniszternek joga van zárlati kormánybiztos kinevezni azokhoz a vállalatokhoz, amelyeknek bűncselekményét megállapították. A vállalat attól kezdve csak a zárlati kormánybiztos hozzájárulásával intézkedhetik az ügykezelést illetően. A nemzetgazdasági miniszternek joga van ahhoz, hogy előbb figyelmeztetést küldjön az egyes ipari vállalatoknak. A szabótálokat hat hónaptól két évig terjedő börtönbüntetéssel sújtják. Ugyancsak börtönbüntetéssel sújtják azokat, akik hátráltatják

az iparvállalatok működését, azért, hogy ezáltal megkárosítsák a román közösséget, vagy a román kereskedelem érdekeit. Büntetik azokat, akik meglassítják, vagy megnehezítik az országnak nyersanyaggal való ellátását, akik indokolatlanul szabadságolják az alkalmazottakat, vagy csökkentik, illetve megszüntetik azok járadékainak a megfizetését, akik a már megtörtént rendelkezéseket módosítják, vagy megsemmisítik, akik megtiltják a raktárakban lévő áru forgalombahozatalát, akik felhalmazzák az árukat, azért hogy zavar: idézzenek elő a nemzetgazdasági életben, valamint azokat, akik akármilyen úton-módon rosszakaratallal megkárosítják a román gazdasági életet.

Nem számítják szabotázsának a gazdasági élet csökkenését, akkor, ha az 1940 április évharmadában történt és nem lehet a rosszakaratot megállapítani.

Az I. Mihai büntetőtörvénykönyv szerint felelősségre vonják az igazgatóságok azon tagjait, valamint a kereskedelmi, vagy iparvállalat azon képviselőit, akik tudtak a büntetendő tett elkövetéséről, támogatták azt és nem akadályozták meg a keresztyülvitelt, ha a módjukban állt volna.

A bűncselekmények a katonai törvényszék elé kerülnek, amely a katonai büntetőtörvénykönyv szerint ítél. Az enyhítő körülményeket nem veszik figyelembe. A katonai törvényszék által kimondott ítélet három hónaptól két évig terjedhet. A kényszerlakhelyre utalás legalább három hónapra szól. (Rador).

— Emelkednek a bankbetétek. Az Argus jelentése szerint a bankbetétek a legutóbbi időkben szaporodtak és elérték azt a nivót, amely ezéveben a legmagasabbnak volt mondható.

A Magyar Gazdasági Egylet riókjának közleménye

A hússertések takarmányozásáról

Az EMGE hússertésmozgalmá során mostanában 46 darab féleves York kocaszilvó kertil kiosztásra olyan községekben levő gazdaköreink tagjai között, amelyekben a hússertésnevelés feltételei biztosítva vannak. Tehát első sorban olyan községekben, ahol tejszövetkezetek állnak fenn, amelyek révén a gazdák lefölözött tejhez juthatnak.

Ezek a gazdák kötelesek lesznek kocájuk második fiadásából a malacok felerésztét az EMGE-nek féleves korukban a mozgalom továbbvitelének céljára átengedni. Ki van kötvé, hogy ezek a féleves süldők legalább 55 kiló súlyúak legyenek.

A mozgalom ideit tapasztalatai szerint több gazda nem tudta ezt a nem is talásgos nagy eredményt elérni és bizony, 40—50 kilós süldők is voltak az átadásra bemutatottak között.

Az elmúlt rendkívül nehéz gazdasági időszakra való tekintettel nem is csodálkozunk ezen. Mert hiszen sok gazdának kifogyott a készlete. A termés gyenge volt, az őszi árpa sok helyütt kifogyott, másutt is félnegyed termést adott. Nagy volt az emberhiány, az otthonmaradtak tul voltak terhelve munkáikkal és a legjobb akarat mellett sem tudtak süldőikre annyi figyelmet fordítani amennyit zavartalan viszonyok között kellett volna.

Reméljük, hogy a közeljövőben bekövetkeznek ezek a várva várt nyugodtabb viszonyok és hogy többi teendőnk mellett ezt a hússertésmozgalmat is nagyobb eredménnyel fogjuk folytatni.

A hússertés sikeres tenyésztésének egyik legfontosabb feltétele a bő takarmányozás. Ahol ezt nem tudjuk biztosítani, ott maradjunk meg inkább szokott disznófajtánk: a mangalica mellett.

Hogy gazdatársainknak segítségére legyünk sertéseink sikeres felnevelésében, megkíséreltük Csáky Ferenc sokat forgatott könyve nyomán egy olabrakolási tervezetet összeállítani, amely a sertést végigkíséri egész létfolyásán malackorától készrehozott koráig és lehetőleg olyan abrakot vesz igénybe, amelyeket a gazda könnyen megtermelhet, vagy beszerezhet. Kukorica, korpá, lefölözött tej — ezeket eddig is szelében használták. Az olajpogácsák sem ismeretlenek gazdáink előtt. Ezek közül a tökmag- és napraforgópogácsa szereshető be leginkább. Borsó kevés gazdánk termel, de nincsen semmi akadálya annak, hogy minden hússüldőt nevelő gazda földje kis darabját be vesse Viktória borsóval. 80 négyyszögölön megterem annyi, amennyi egy malac felnevelésére elegendő. Új abrak a verliszt, amely Aradon szereshető be. Drága takarmány, de kevés kell csak belőle. Kevés a D-vitaminkészítményből és a mézsóból is, amely utóbbinak ára a korpához hasonló.

A hússüldők etetését más és más módon intézzük a különböző használatát illetőleg értékesítési célok szerint. A tenyésztésre szánt malacokat mivel szűkebben tartjuk, mint a 90—110 kilóra hízalando bacon-sertéseket, vagy a 160—170 kgr. súly elérésekor eladandókat. A napi takarmányt feltüntető táblázat, amelyet a jövő vasárnap számunkban fogunk közölni, a gyorsított (Csáky elnevezése szerint „Express”) felnevelés módszerét mellét használando, tehát a levágásra tartott sertésekre, míg a tenyésztésre nevelt állatok valamivel (de nem sokkal) szűkebben tartandók.

Maga ennek az „express” módszernek elterjesztője, figyelmeztet könyvében arra, hogy kezdő sertésenyésztők és hízalók ne kezdjenek mindjárt az erősen meggyorsított módszerrel dolgozni, hanem fokozatosan gyakorolják be magukat olyanformán, hogy eddigi megszokott takarmányozási rendjüket egyelőre csak módjával tegyék bőségesebbé és csak, ha az első eredmények és tapasztalatok nyomán tisztába jönnek a keresztyülvitel módjával, menjenek tovább a javításra. Mi is azt tanácsoljuk olvasóinknak, hogy miután egy ilyen rövidlekezetű újság cikk keretében nem adhatjuk elő valamennyi idevonatkozó tudnivalókat, szerezzék be irodánkban Csáky kisebb könyvét, amelyet mi önköltségi áron adunk tovább gazdaköri tagjainknak és csak annak gondos átatulmányozása után fogjanak az újításokhoz.

(Jövő vasárnapi számunkban folytatjuk.)

Csökkentik az ipari termékek árát

Leon Gh. nemzetgazdasági miniszter folytatja az ipari termékek árának megállapítására és csökkentésére vonatkozó munkáját. Így legutóbb megállapította a szén, pakura, ipari kenőolaj és a földgáz árát. Az újonnan megállapított eladási árak átlagban tizennyháztalékos csökkentést mutatnak és megfelelő árcsökkenéshez vezet majd az ipari

áraknál, mert a fűtőanyagok költsége jelentős tényező az ipari termelésnél. A többi petroleumtermék ára változatlan marad. Az iparban felhasznált metan gáz áránál szintén tizenhét százalékos a csökkenés, míg a háztartás és világítás céljára felhasznált metangáz ára az eddigi marad. A szén árát mintegy öt százalékkal csökkentették. (Rador).

A magyarországi cégektől való követelések bejelentése

A legközelebbi jövőben román küldöttség utazik Budapestre azoknak a módoszatoknak a megbeszélésére, amelyek szerint a romániai gyári és kereskedelmi cégeknek a Magyarországnak átengedett területeken való követeléseit ki fogják egyenlíteni. Erre való tekintettel a Bánsági Gyárosok Szövetsége felhívja érdekltségét, hogy közvetlenül az UGIR-

nak Bucurestibe közöljék követeléseik összegét és az adós cégek, vagy vállalatok pontos címét is. Egy cégnek többféle követelését külön jegyzékben kell feltüntetni és a követelés eredetét is meg kell jelölni. Az UGIR-hoz ezt a bejelentést közvetlenül Bucurestibe postafordultával kell megtenni.

Szigorú rendszabályok az üzérkedők ellen

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök elrendelte, hogy minden olyan esetben a legszigorúbb vizsgálatot indítsák meg, ahol bebizonyosodik, vagy a gyanúja áll fenn annak, hogy üzérkedés céljából árukat halmoznak fel és az árakat ezáltal felhajtják. Az államvezető felhívja a kereskedőket, hogy óvakodjanak attól, hogy e súlyos időköt üzérkedésre, árufelhalmozásra használják ki, mert ezek ellen a legsúlyosabb és legélesebb rendszabályokat fogják alkalmazni. (Rador.)

— Üresedett kocsmahely esetén kap a bortermelő poharankénti kimerési engedélyt. A szeszmonopol vezérigazgatósága 35.141—1940. számú határozatával úgy intézkedett, hogy a jövőben termelők részére a helyiségen kívül, vagy a helyiségben történő poharazásra csak olyan városokban ad engedélyt, ahol kocsmahely van üresedésben. A kocsmahelyek számának megállapításakor hozzáadják a termelőknél olyan érvényes engedélyit is, amelyek feljegyzik a helyiségben való poharazásra. Amikor valamelyik termelő a helyiségben való poharazásra kér engedélyt, a kérvényt a pénzügyigazgatóság haldéktalanul elutasítja, ha a városban nincs üresedés kocsmahelyre. Ugyanakkor azonban közzé kell a kérvényezővel, hogy saját termései boruknak a helyiségben kívül való árusítására engedélyt kaphatnak a szesz törvény 169. szakaszának 4. pontja értelmében, de városokéut csak egyet.

— Megszüntették a kereskedelmi és iparkamara országos szövetségét. Az erre vonatkozó rendeltetvényt értelmében a szövetség összes pénzügyi alapjait a nemzetgazdasági minisztérium veszi át. A szövetség törvényesen kinevezett tisztviselői a nemzetgazdasági minisztérium személyzetéhez fognak tartozni. (Rador.)

— Nem kell a lakosságnak félelmi időre sóval és petroleummal ellátni magát. Az ellátás tekintetében Antonescu miniszterelnök utasítása visszavonja azt a korábbi intézkedését, amely arra hívta fel a lakosságot, hogy hat hónapra való sóval és petroleummal lássa el magát. Az embereknek sem pénzük, sem megfelelő edényük nincs az ilyesmire, azonkívül pedig nem is találhatnak egyszerűen annyit árut a piacon. A tartalékolást a helyi hatóságoknak kell megcsinálniuk előrelátásból, hogy amikor a lakosság ellátásában váratlan zavarok és hiányok állanak be, hatékonyan közbe tudjanak lépni. A fogyasztás tekintetében be kell majd vezetni a szigorú adagolást, a kenyér, hús, olaj, és szappan fogyasztása terén, hogy fedezni lehessen az elengedhetetlen szükségleteket.

— A községi előjáróságok készítik el a falusi zsidó ingatlanulajdonosokról a kimutatást. A földművelésügyi minisztériumban névszerű kimutatás készül a falusi zsidó ingatlanulajdonosokról. A kimutatást a községi előjáróságok jelentései alapján állítják össze. A kimutatásban feltüntetik az ingatlan kiterjedését, a tulajdonos laknelyét és főfoglalkozását, a megművelhető föld rendeltetését (szőlő, legelő). Feltüntetik az épületeket, valamint azok eredetét is, vagyis azt, hogy a tulajdonos vétel, vagy örökösödés révén jutott-e hozzájuk.

— Az árvíz és jégkárosult gazdák adókedvezménye. Az árvizek és a jégvesztés által okozott károk folytán a pénzügyminiszter az egyenesadó törvény 67. szakasza alapján elrendelte, hogy az 1940—41 pénzügyi évre esedékes adóból levonják a kárnak megfelelő összeget. Erre csak annak a birtokosnak van joga, akinek teljesen elpusztult a termése és az nem volt biztosítva.

— A hivatalos devizaárfolyamok. A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai a következők: (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti): 107 százalékos felárral: angol font 851.80—877.37, dollár 211.65—217.97, svájci frank 48.13—49.58, palesztinai font 852.84—878.40, egyiptomi font 873.54—899.78. Devizák 38 százalékos felárral: angol font 567.87—584.91, svájci frank 32.15—32.78, francia frank 3.24—3.31, márka 49—50, olasz líra 7.17, (felár nélkül) pengő 26.50—27 (felár nélkül), cseh korona 4.68—4.77, dinár 2.89—3.05 (felár nélkül), török líra 82.92—92.

— Megszüntették a legfelső gazdasági tanácsot. Antonescu tábornok-államvezető rendeltetvévnyel megszüntette a legfelső gazdasági tanácsot, amelynek ingó és ingatlan vagyona a nemzetgazdasági minisztérium tulajdonába megy át.

TRÓNUSDÖNTŐ BALETTCIPŐ

A Déli Hírlap eredeti regénye.
Írta: KUN-BÁN ANDRIS

81
Ma este azután tanujelét is adta ennek. Mindenfelől beszélgettek odaát. Ném tettek hangfogót a szájukra és minden szót részegék módjára lármásan ejtettek ki.
— Aztán egyszerre áttértek a nőkre.
Előbb általánosságban beszéltek asszonyokról és leányokról, majd sorra szedték azokat a hölgyeket, akik a ma esti hangversenyen voltak láthatók.
— Legszebb volt köztük Landsfeld grófnő.
— jegyezte meg egy hang, amelyről Spetterbergen Emil kereskedelmi tanácsosra ismertem.
— Sed cerebrum non habet, — bögött bele öblös hangján Metzger építész.
— Mit jelent ez? — sugtam oda a mellettem ülő Schöneheim bárónak.
— Latin közmondás, — felelte az halkán vissza, de nem fordította le a latin mondatot.
— Talán már mehetnének haza, — intett felém Berks, aki valószínűleg érezte, hogy még kellemetlen dolgokat haultatunk.
Mielőtt azonban a távozásra határozhattam volna magamat, máris újból beszélt Metzger.
— Ugy van, — mondotta — a grófnő valóban gyönyörű, de miként a latin közmondás tartja, nincsen agyvejeje. Hideg és üres, értelmetlen szépség.
— Helyes, helyes, — mondák néhányan.
Ez felbátorította Metzger, aki így folytatta:
— Sokat csavargott a világban a grófnő, tándolt és csokolózott, de nem tanult. Azaz tanult, de a maga módja szerint. A földrajzot a postakocsi menetrendjéből tanulta, az irodalmat az újságok mellékleteiből, festészetet vicclapokból, a történelmet a színházi szabótól és a politikát Lajos királytól.
— Azért is tud mindent olyan alaposan, — ve-

tette közbe röhögve Görres tanár.
— Valóban spanyol eredet a grófnő, vagy pedig angol? — kérdezte a mulatók egyike.
— Azt nem lehet tudni, — szölt egy másik, — valószínűleg valami egyiptomi varázslónő leánya, aki anyjától bájtalokat örökölt, amelyek érintetlenül tartják a szépségét.
— Hohó, barátocskám, — morgott Metzger — az a szépség nem is olyan érintetlen. Sokan érintették már azt!
Ebben a pillanatban nagyon sajnáltam, hogy nem a régi spanyol ruha volt rajtam. Mert, ha ebben lettem volna, akkor fogtam volna az oldalomon lógó tört, átrobtogtam volna a szomszéd fülkébe és egyetlen nyisszantással levágtam volna Metzgernek, vagy az orrát, vagy a fülét.
— Szélahamosnő, — vetette közbe egy másik hang Metzger társaságában.
— Bálvány ez az asszony, — hallottam most Görres hangját — vajjon ki és mikor fogja ledönteni?
— Vagy pedig a bálvány dönt le minket, — kockáztatta meg a véleményét Metzger építész.
— Táncolni azonban úgy, — dadogta valamely részeg, hogy magasra emelt lábával orron üti az egész bajor népot.
A következő percben vakmerő ötletem támadt. Villámgyorsan felpattantam a helyemről és mielőtt visszatarthattak volna, a szomszédos fülkében termettem.
A fülké sarkában a bejárat mellett szék állott, amelyen jeges vödör volt, a vödörben pedig több íveg pezsgő hűtőzött.
Megragadtam a szék karját és egyetlen rántással a földre dobtam a jeges vödört a pezsgős üvegekkel együtt. A székét aztán az asztal mellé állítottam, lépcsőnek használtam és egy-kettőre fent voltam az asztalon.
Az asztal közepén tábca kezdtem, lábaimmal a teli poharakat sorra az ívók arcába löktem, majd aztán cipőm hegyével mindegyik tagját a körbenülő társaságnak orron rugtam.
Aztán — mint, aki jól végezte a dolgát — le szálltam az asztal tetejéről.
Mindaz, amit ezekben a sorokban leírtam, olyan gyorsan pergett le, akár a gondolat. Metzger és társasága még fel sem ösüdütt abból a meglepetésből,

hogy egyszerre a maga körében látott engem, máris valamennyinek az arca és ruhája tele volt nedveséggel a rájuk rugott poharak tartalmától és valamennyien a cipőm hegyétől vörösre dagadt, vagy véres orral ültek ott.

Mire magukhoz tértek, már nem is voltam a fülkékben.

Mámoros káprázatnak, részeges álomnak gondolhatták volna az egészet, hogyha látogatásom nyomai nem maradtak volna rajtuk.

Mire társaságomhoz visszatértem, ott az urak már mind éppen kitudáltak, hogy értem siessenek, esetleg bántalmazásoktól megvédjenek.

Öt perc múlva már nem voltunk a Bayrisher Hofban.

Gyalog, sétálva mentünk a Barer uca felé és útközben jóízűen kacagtunk azon, amit miveltem.

— Uraim, — mondtam nevetve — nem számítottam a titoktartásukra és nem kérem önöket, hogy ezt az esetet ne mondják le senkinek. Ellenkezőleg, mondják el minél több embernek, hadd tudják meg, hogy Landsfeld grófnő hogyan szerzett magának elégtételt azok fölött, akik mulattak rajta.

— Most napokon keresztül minden dagadt orrú férfi abba a gyanuba esik Münchenben, hogy ott volt Metzgerék társaságában.

— Azt hiszem, vetette közbe Schöneheim — hogy ezek az urak most körülbelül egy hétig nem is mernek mutatkozni az utcán és odahaza majd mind azt mesélik, hogy a keményre fagyott havon elcsúsztak és úgy ütötték meg becses szaglószerüveik.

88.
München, 1847. december 25.

A mostani karácsony is olyan szépen tel el, mint a tavalyi.

A nagy szalóban menyettyű érő karácsonyfát állítottam tele díszszal és égő gyertyával és alatta kis asztalkán a személyzet számára való ajándékokkal.

A sötétség beálltával öfelsége ismét eljött, min az előző esztendőben és átadta nekem ajándékait, drága ékszereket. En három selyemből való és csipkével szegett zsebkendővel leptem meg a királyt. A három zsebkendő és a beléjük himzett monogram saját kézimunkám.

Az uralkodó már tudott a Bayrisher Hofban történt vendégszereléséről.

(Folytatjuk.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetések díja előre fizetendő

OKTATÁS

Kereskedelmi szaktanfolyam nyílik szeptemberben miniszteri engedéllyel. Vezetője: Szentirmai Ivor állami kereskedelmi liceumi ny. tanár. Tanfolyagok: Gép- és gyorsírás, könyvvitel, levelezés, nyelvek. Beiratkozás: Belváros, Bulevardul Duca 8. III. 2. 1494

Dialektfreien deutschen Sparchunterricht erteilt Kindern von 3-7 Jahr. Schülern, Erwachsenen, nach bewährter Methode, einzeln und in Gruppen. Wwe Frau dr. Géza Lichtschindl, II, Str. Balas 34. 1631

ALLÁST KERES

Helyben, vagy vidéken, gyakorlott zongoristát zenekarban állást keres. Cím a kiadóban. 1624

Egyedülálló 54 éves úrnő háztartás minden munkáját végzi, komoly úriemberhez házvezetőnőnek menne. Cím a kiadóban. 1649

Perfekt román, német, magyar levelező és gépiró állást keres. Címek „Komoly” munkaerő jellegére a kiadóba kéretnek. 1643

Irodai állást keres fiatal keresztény érettségizett kereskedő könyvelési autorizációval pontos, gyors, megbízható munkaerő, átvenne üzleteket, raktárvezetést, óráknyvelést is. Ajánlatok „Becsületés” jellegére kéretnek. 1643

Irodai alkalmazást keres gyakorlott, képzett munkaerő. Cím a kiadóban. 1656

ALKALMAZÁS

Perfekt minden szakácsnő évi bizonyítvánnyal 2 személyhez 15-ére felvétetik. Dentist Götzl I. Str. Paris 2. 1633

Mindenest 2 személyhez azonnalra keresek. Csakis szorgalmas, megbízható jelentkezhet. Havi fizetés 1500 lei. IV, Str. Bratianu 39. portásnál. 1621

Jobb tisztá asszonyt bejárónőnek keresek. Cím Temesvár, IV., Bulev. Bert-helot 3. ajtó 6. 1635

Gyógyszerész gondnok (nő), esetleg bérlo keresetk Baia de Aries Tordamegyei gyógytárban azonnalra. 1645

Magyar nemzetiségű három nyelvet beszélő úriember, asszisztensnőnek fogorvoshoz kerestetik. Telegdi dr. II, Str. A August 33. Jelentkezni délelőtt 10-19-ig. 1654

LAKÁS

Délifekvésű modern 5 szobás lakás II. emeleten november 1-re kiadó. I., Bulevardul I. G. Duca 8. E. K. Thomas. 1185

Házhelyek eladók Str. Mures, Iris és Hebe utcákban. Érdeklődni Bogdan Antal dr. ügyvédi irodájában. I., Str. Palanca 2. 1410

Kisebb úricsaládnak ajánlok 2 szobás II. emeleti teljes komfortos, ritka jó beosztású napkeleti és napnyugati fekvésű tip-top lakást, havi 2300 lei összházbérrel, új Friedrich-házban októberre, esetleg előbbre is. IV. Duca ucca sarok Str. Muresianu 10. 1608

Kétszobás, modern, fürdőszobás lakás azonnalra, vagy okt. 15-re kiadó. II. Str. Neculea 18. 1650

Szoba, konyhás szuterén lakás az Erzsébetvárosban kiadó. Str. Doja 44/a II. em. ajtó 5. Telefon: 36-15. 1640

Modern komplett 2 szobás és 1 szobás garzon szuterén lakás október elsejére kiadó. Parketta, esszlingeni redőny és cserépkályha. Popovici dr., Belváros, Str. Eugen Savoya 9. 1653

Háromszobás családi ház az Erzsébetvárosban eladó, vagy elcserélném hasonló marosvásárhelyi házzal. Str. Doja 44/a. II. em. ajtó 5. Telefon 36-15. 1639

ADÁS-VÉTEL

Nagyon jó állapotban lévő ebédlő, bécsi gyártmány, jutányos áron eladó. Megtekinthető naponta 10 és 16 óra között. Schwartz I., Bulev. Diaconovici Loga 18. 1630

Elköltözés miatt eladó Arad megyében Sft. Ana mellett levő Olari község határában a malom csatornán 2 emeletes vám-malom 46. H. P. erejű vízturbina, 40 lóerős Diesel nyersolaj motorral, 64 katasztrális hold föld, szép lakás, több gazdasági épülettel, sertés-hízlaldával, nagy gyümölcsösökkel. A malom föld nélkül is eladó. Csak személyesen tárgyalok. 1620

Házhely az V. kerületben olcsón eladó. Eövebbet V., Str. Veronica Miclea 5. Cseh. 1629

Családi ház eladó az Erzsébetváros központjában, egy hold gyümölcsös-sel és három iskóval. III. Str. Lidia 88. 1573

Speciáltrafik Temesvárott, legforgalmasabb helyen, családi okok miatt eladó. Biztos úri megélhetés. Szükséges tőke circa 400.000 lei. Bővebbet nyújt Jäger dr. ügyvédi iroda IV., Bulev. Carol 9. 2550

Óskavasat veszünk, továbbá gépeket és szerszámokat veszünk és eladunk. Cooperativa „Dacia” Calea Aradului 4 szám. 1647

Kis bérház eladó IV. ker. több lakással, a ház egy része teljesen modern, új épület, különféle kényelemmel berendezve. A legmodernebb fürdővel, állandó melegvíz szolgáltatással. A nagy lakás azonnal beköltözhető állapotban van. Érdeklődni telefon 33-66. 1646

Rádiót megvételre keresek. Ár és márka megjelölésével. Címeket „Rádió” jellegére a kiadóba kérek. 1644

Fürdőkályhát jó állapotban levőt veszek, ugyanott egy 2 éves fajtisza bernáthegyi nőtényi kutya és egy zongora eladó. Bővebbet Kereszt gyógytár III., Bulev. Carol 27. Telefon 27-54. 1642

Világmarkás, Bösendorfer rövid, keresztthúros, úgyszintén kitünő Hoffmann gyártmányú angol szerkezetű pianino, keresztthúros páncéltöltés, sür gösen eladó. I. Str. Turin 6. I. em. Telefon: 38-13. 1637

Jőforgalmú, üzemben lévő pékség házal együtt eladó, vagy nagyváradi, esetleg nagyszalontai pékséggel elcserélem. Lippa 915.

Modern kombinált ebédlő és modern úriszoba és konyha eladó. Str. Doja 44/a II. em. ajtó 5. Telefon: 36-15. 1641

Arverés. Holnap hétfőn 10 órakor a telekkönyvnlél ház helyek a Niemetz-kertről, továbbá 3 és fél hold szántóföld III. kerületben mélyen áron alúl elárvereztetnek. Alföldi Géza dr. I. Str. Lonovics 8. 1655

KÜLÖNFÉLE

Két iskolás fiút, 13-14 éveset, teljes ellátásra veszek. Minden iskolához közel. Khes. I. Str. Braniste I. I. em.

Temesvártól tíz percre levő (Comuna I. G. Duca) 3 szobás és 2 konyhás házamat elcserélném 1 szoba-konyhás házzal Kolozsvár, Nagyvárad környékén, vagy más vasúttalomás mellett, levő magyarországi községben. Cím: a kiadóhivatalban. 1601

Kétszobás irodahelyiség kiadó. I., Str. General Doda 3. a Dicasterialis épülettel szemben. 2310

INGATLAN CSERE. Elcserélném cluj-i ingatlanaimat brasovi, sibui, aradi, mediati, sighisoarai, turdai, albauljai ingatlanokkal, esetleg kereskedelmi, vagy ipari vállalattal, avagy román területre eső földbirtokkal. Ingatlanaim a következők: Egy új villaház 6 szobával teljesen modern komforttal 1800 négyzetgöl területen központ mellett. Továbbá egy ház hely 430 ööl területtel központban. Ajánlatokat személyesen, vagy írásban alábbi címmel: „Intercontinental” r. t. Str. Reg. Maria - Deák F.-u. 3. Cluj-Kolozsvár 679

Búziás-fürdő, Románia Nauheimja. A búziási fürdő gyöngye a „Pensiunea Villa Margot” Str. I. Duca 15., ahol mindent talál, amit az igazi nyugalom után vágó szív kíván. Ultramodern szobák, tökéletes komfort, olcsó árak. Kérjen Prospektust Pensiunea Villa Margot Buzia-bai Str. I. Duca 15. 1002

Olcsón, szépen, javít, fordít, tisztít nyakkendőket dr. Orfin III., Str. Metianu 4. az udvarban. 1481

Új női és férfi kalap, régiek javítása és tisztítása a legolcsóbban Sziklai János kalaposnál IV., Str. Dimitrie Sturduza 49. 1419

Elcserélném temesvári házzal szamosújvári egyemeletes abszolút modern házamat, fent 4 szoba, összkomfortos, csukott és nyitott terrasz, lent előszoba, hall, szalón, mellékhelyiségek, csukott terrasz. Orvosnak különösen alkalmas. Elcserélném félholdas keretmet is. Képviselőm Láng Lehel dr., Temesvár Duca ucca 2. 1652

Keresztény úriháiban diákleányok teljes ellátásra felvétetnek. Józsefvárosi zárdához közel. Cím a kiadóban. 1651

Házcsere: kolozsvári egyemeletes, modern, a megyeházzal szemben fekvő 2x3, 1x2 szobás házat megfelelő értékű temesvári házzal elcserélném. Cím a kiadóban. 1636

Házikoszt finom, izletes tiszta ebéd-menü, kenyérrrel együtt személyenként 40 lei. Házon kívül is kapható. I., Str. Sft. Ion 7. földszint 10. (Ir-galmakos mellett). 2551

Háztulajdonosok!

Üresen álló lakásaikat tessék bizalommal BÉRBEADÁS végett a Háztulajdonosok Egyesületének irodájába bejelenteni.

Belváros, Palánka ucca 1 sz. (Dicasterialis épület mögött). Tárja már a Háztulajdonosok Egyesületének?

Irodakiképzés

A beiratások megkezdődtek

ENGELMANN G.

gyors- és gépiró szakiskola

FIGYELEM! IV. Str. Bonaz 4. Telefon 42-81.

Keresek szép üzlet-helyiséget azonnalra

a józsefvárosban a katonkus templomtól a Küttel-térig. Üzeneteket szíves-ségből átvész

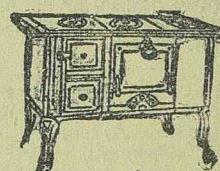
Novák kalapüzlet

Küttel-tér.

Figyelem! Új címem: Deutsch IV. Str. Preyer 3. II. 10.

Veszek és jó árakat fizetek használt bútorokért, u. m.: háló, ebédlő, konyhaberendezés, iroda-berendezésért, valamint szőnyeg, porcellán, nippel, ezüst, könyvek, régiségek, varrógépet és bármilyen régi holmit. Levelezőlapra, vagy személyes hívásra azonnal jövök.

Modern takaréktűzhelyek

kiváló minőségben
Allandó raklár
szomszédos és felelős
helyekben

KALMÁN DEZSŐ
speciális takaréktűzhelyüzem
Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

Cserélek cluj-i házat

lugosi, vagy temesvári házzal. All: 3 szoba, konyha, éléskamra, előszoba W. C. 4 szoba, konyha, éléskamra, előszoba, W. C., 1 pince szoba, konyha, 3 pince, padlás. Értéke 1.300.000 lei. Érdeklődni: Iuliu Enescu, Turda, Piata Mihai Viteazul 25, vagy Str. Gheorghie Lazar 5.

Bútorraktáramat csökkentem!

Kész bútoraimat nagy áreszállítással árúsítom. Bútorvásárlás előtt okvetlen keresse fel vételkötelezettség nélkül üzletemet.
UNGOR I., Strada Merezcy 7.

Szép akar lenni?

Használjon **KULKA-féle** Hírom-tejkrémet, Hírom-tejszappant és Hírom-pudert, **három** színben. Kapható kizárólag a

Városi gyógyszerárban
a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületében I., Piata I. C. Bratianu.

DÉLI HIRLAP

automata telefonszáma:

28-10.